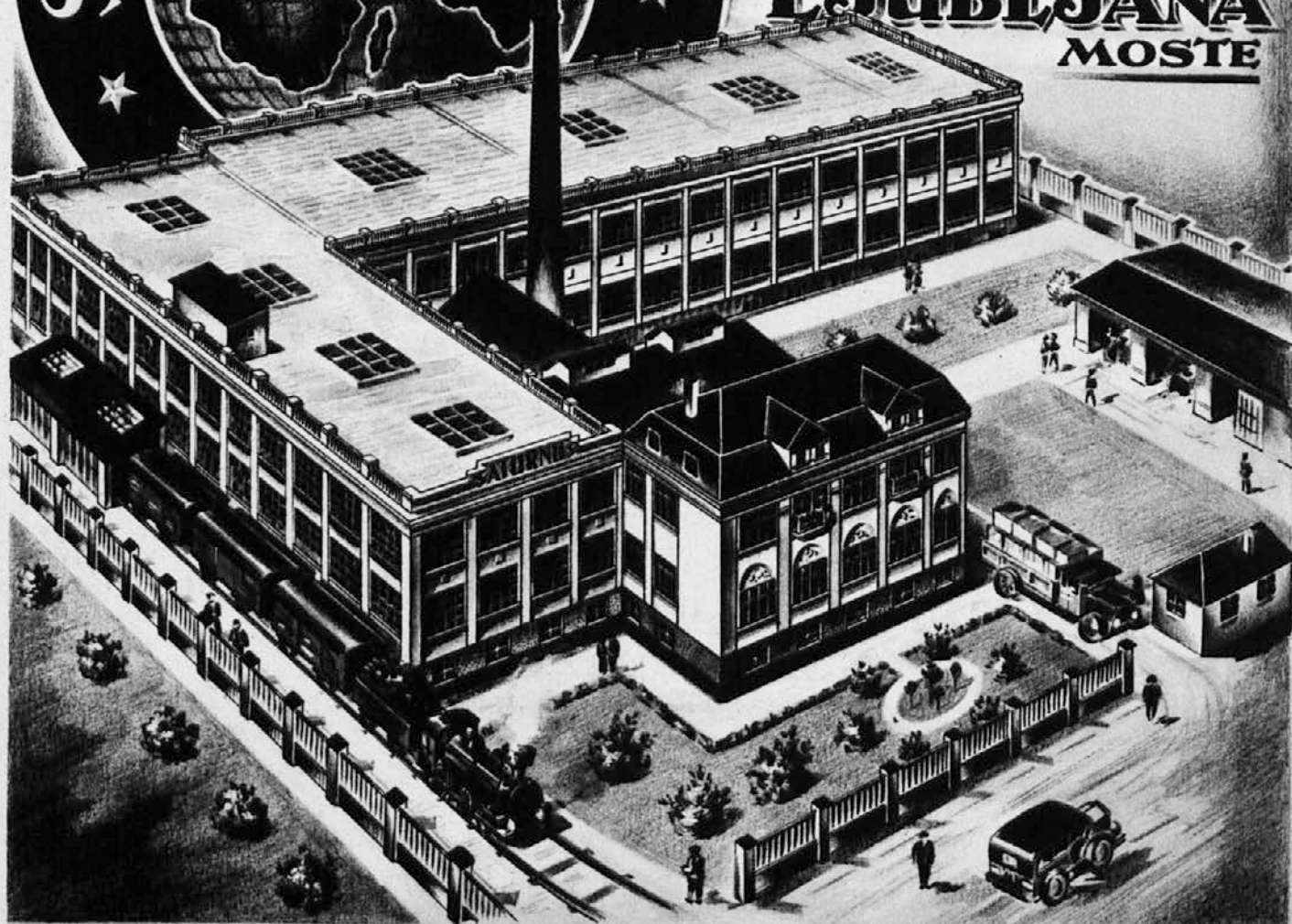




U
S
T
R
A
D
A
D
A
D



ZA INDUSTRIJO
PLOČEVINASTIH
IZDELKOV
LJUBLJANA
MOSTE



SATURNUS
A.D.
ZA INDUSTRIJU
IZRADA IZ LIMA
LJUBLJANA

САТУРНУС
А.Д.
ЗА ИНДУСТРИЈУ
ИЗРАДА ИЗ ЛИМА
ЉУБЉАНА

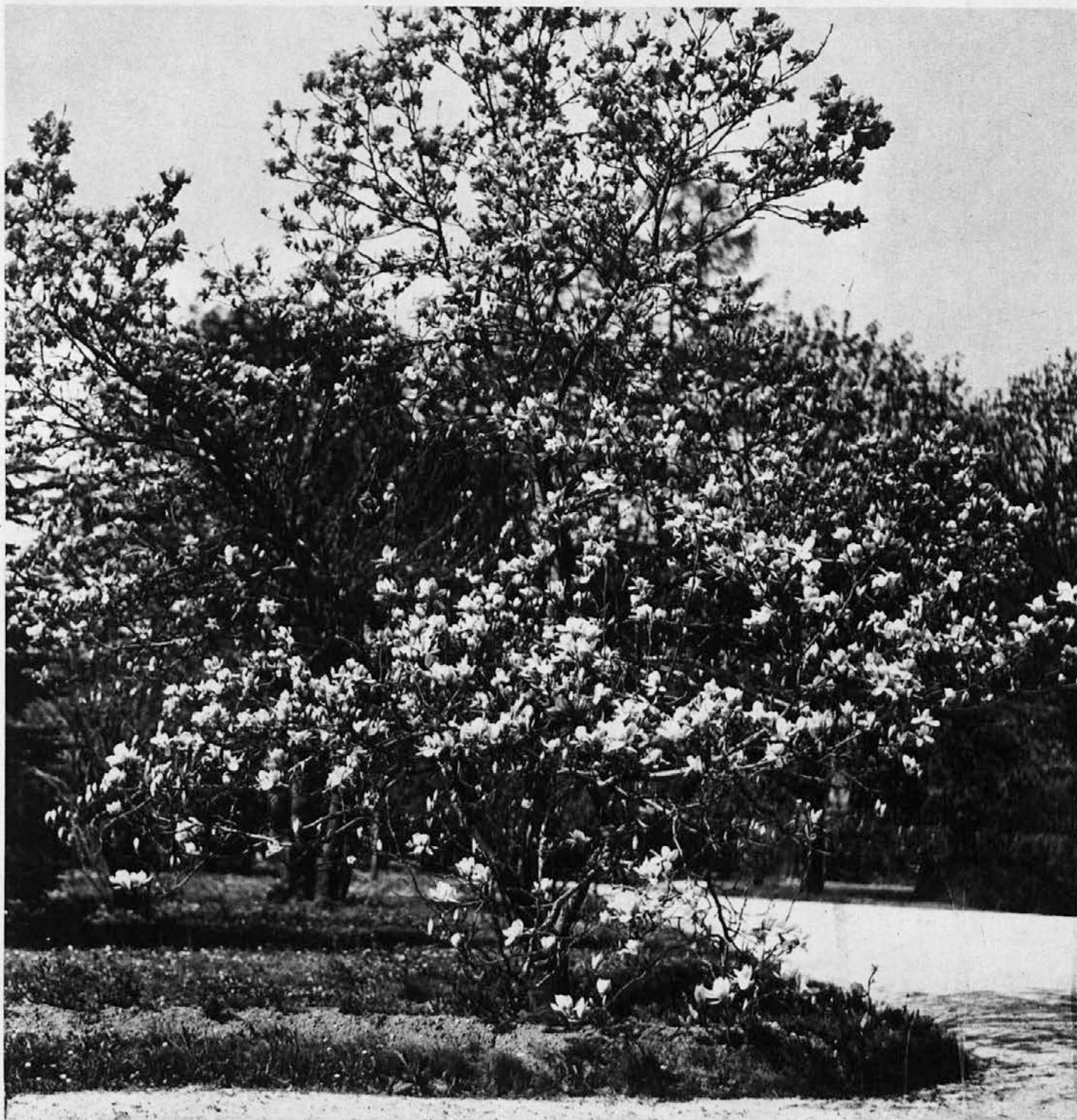
Ilustracija

ŠTEV. 4

1929

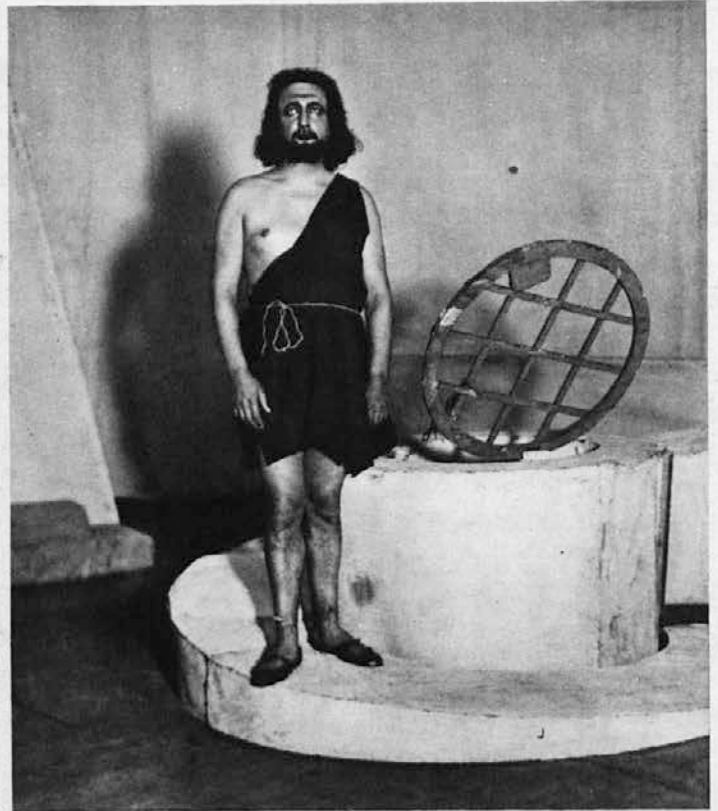
LETO I.

NAROČNINA: LETNO 12 ŠTEVILK 100 DINARJEV, POLLETNO 6 ŠTEVILK 55 DIN, POSAMEZNE ŠTEVILKE PO 10 DIN
INOZEMSTVO LETNO 120 DIN - LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6/II. - TELEFON 2549 - ČEK. RAČUN POŠT. HRAN. 12.587



V maju

Foto „Ilustracija“



Richard Strauss: Saloma

V ljubljanskem opernem gledališču

Dirigent: Niko Štritof — Režiser: Mirko Polič

Zgoraj levo: Saloma (ga. Thierry-Kavčnikova) — desno: Johanaan (g. Primožič)

Spodaj: Scena

Foto „Ilustracija“





Nestroyeva „Utopljenca“

v ljubljanskem dramskem gledališču

Režiser: O. Šest

Janez Cesar — Buča

Ljubljansko gledališče je za letošnjo sezono na novo izklopalo Nestroyeva staro, toda preizkušeno in pristrčno burko „Utopljenca“. Uprizoritev je dosegla pri nas že doslej brez posebnih naporov izredno mnogo ponovitev. Dasiravno je vsebina sama za preprosto občinstvo dovolj zabavna in nam je deloma tudi kmečko okolje zadostno blizu, vendar lahko z mirno dušo pribijemo, da gre glavna zasluga uspeha na račun Cesarjevega Buče. Janez Cesar je sicer že dobro znan predstavljalec najrazličnejših kmečkih tipov, ki jim zlasti v dijalektu pri nas sploh ni najti enakega, vendar si upam trditi, da je ta njegov Buča najoriginalnejša in najzanimivejša figura, kar jih je kdajkoli postavil na našem odru. V obleki in maski, v govorjenju in kretanju je strnjeno toliko ganljive zagamanosti, da bi moralo vsakemu, tudi najbolj pravovernemu volu zamukati srce od veselja nad toliko vernostjo in ubrano podobnostjo. In če preganja potem dični ključavničar Smola takegale vola neusmiljeno v kozji rog, če se takle štebalar, s culico jedrc za pasom in s slamnato reto na glavi ljubeznivo nakremži in dviga proseče v prijaznem, snubitvenem gruljenju róke za svojo nečakinjo Katrico — potem so to trenutki, ki jih iz srca privoščim vsakemu slabovoljnemu prebivalcu te grbave zemlje in preverjeu sem, da se bo vsaj za tisti hip na široko oddahnil in da bo pozabil vsaj za ta čas razmišljati o ničnosti in minljivosti vsega posvetnega. Cesarjev Buča je najpopolnejši lik vseh njegovih dosedanjih kreacij in v prvi vrsti ž njo je podan tudi razlog in opravičba za obstanek ljubljanskih „Utopljenecv“.

C. D.



Zgoraj od leve na desno: Janez Cesar v vlogi Buče; iz prvega dejanja „Mi pa ostanemo, kakor smo bili . . .“ (Gregorin, Jerman, Rakarjeva, Železnik); ga. Medvedova v vlogi Katrice

Foto „Ilustracija“

V sredini: Janez Cesar

Foto Jos. Pogačnik ml.

Spodaj: Iz tretjega dejanja (Levar, Medvedova, Kralj)

Foto „Ilustracija“



Zvonimir Rogoz

od l. 1919. član drame kr. Narodnega gledališča v Ljubljani, je po uspešnih gostovanjih v Pragi sprejel ponudbo Narodnega divadla za angažma in je koncem aprila odšel na svoje novo mesto

Slika na levi ga kaže v vlogi Hamleta

Foto Bešter

Slika v sredini: Njegovo slovo od Ljubljane

Foto „Ilustracija“

Pr. „Ilustraciji“ pošiljam ob odhodu iz Ljubljane vam najlepšo pozdravo

Ljubljana 29/V 29.

Z. Rogoz



Gostovanje čeških igralcev v Ljubljani

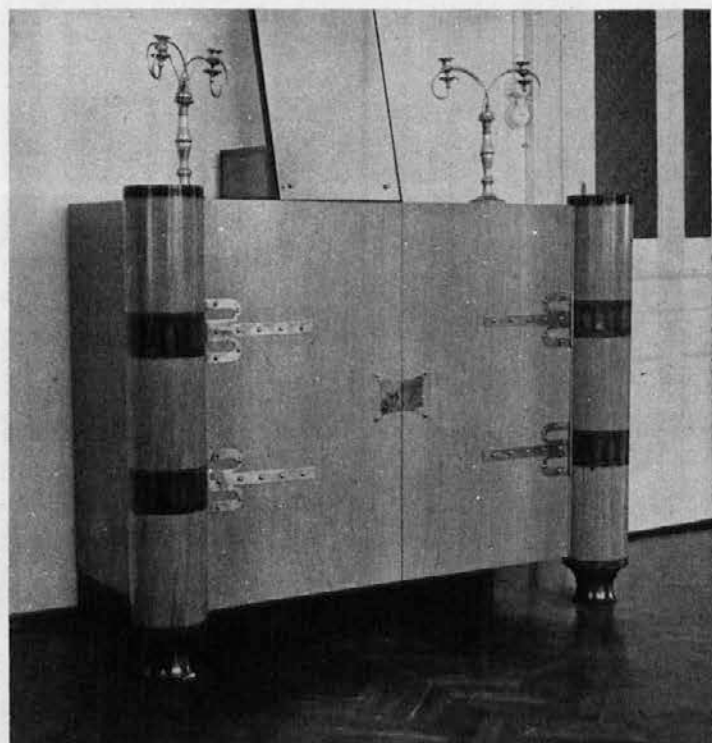
Troje umetnikov iz dramskega ansambla Narodnega divadla v Pragi je posejilo Ljubljano in nam pokazalo svojo umetniško igro v O'Neilovi drami „Ana Christie“. — Slike nam kažejo od leve na desno: Jaroslav Vojta (Christopherson), Leopolda Dostalova (Ana Christie), Vaclav Vydra (Mat Burke) „Foto Ilustracija“





Vojvoda Stepa Stepanović †

Smrt najvišjega častnika naše armade, vojvode (t. j. maršala) Stepa Stepanovića. Stepanović je znani izvrstni vojak, ki se je zmagoslavno udeležil balkanskih vojn in minule svetovne vojne. Znana je njegova zmagovita Cerska bitka, kjer je porazil mogočno avstrogrsko armado. Slike kažejo momente z njegovega pogreba v Čačku: Ministri za pogrebom; kraljeva garda; pokojnikov konj; njegova krsta; ljudstvo v špalirju; tuji vojni atašeji; pokojnikov brat; kralj, metropolit in generaliteta med govorom vojneza ministra generala Hadžića



Slovenska stanovanjska kultura

Pohištvo iz stanovanja ge. Nade dr. Kozakove — Po načrtih Plečnikove šole za arhitekturo (Inž. Kobè), izdelala tvrdka A. Zalokar, Št. Vid nad Ljubljano

Zgoraj: Spalnica gospe, stol (leščén oreh); Jedilnica, kredenca in drugo (iz macesna); Stol iz macesna

V sredini: Delavnica gospoda, komoda (leščén hrast, oreh in mahagoni); Spalnica gospe, miza in komoda (leščén oreh)

Spodaj: Delavnica gospoda, miza, stol in zofa (leščén hrast, oreh in mahagoni)



Samozavest

Foto Jos. Pogačnik ml.

Naši otroci

V drugi številki „Ilustracije“ smo otvorili natečaj fotografij iz življenja otrok. Prejeli smo izredno mnogo fotografij, tako da bomo mogli objaviti le najbolj zanimive. Opozarjamo pa vse cenj. pošiljatelje fotografij, da naj vsaka fotografija predstavlja zanimiv prizor iz življenja otrok in da ni dovolj, če nam pošiljajo le portrete.

Uredništvo revije
„Ilustracija“
Ljubljana, Kopitarjeva 6/II.



Na prvem plesu (Nadan in Dunja Sevnik, Mladen Senjor)

Foto Japelj



Dva golobčka

„Foto Ilustracija“



Dijo, dijo, magarac!



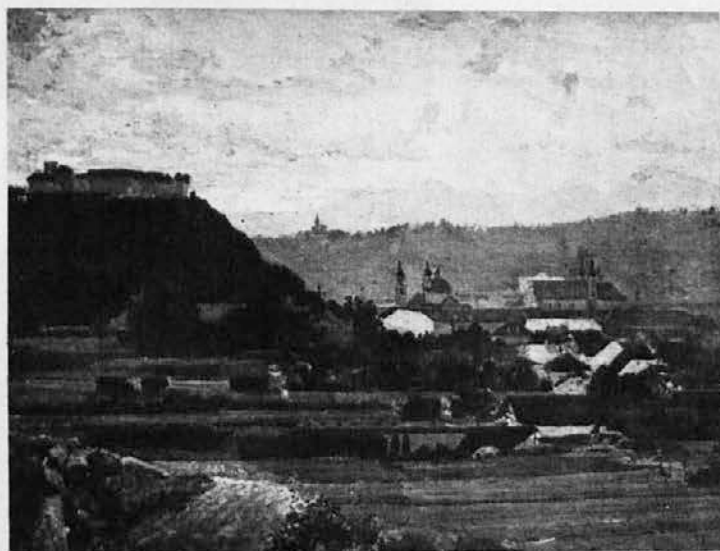
Moderni kenguruj!



Na izprehodu s ponyjem, ki ne more uteči



*Ljubljana
v našem
slikarstvu*



*Zgoraj: Marijin trg okoli l. 1755.
Špitalski (sedaj frančiškanski) most
s špitalskimi vratmi in semeniščem.
Kopija Mateja Sternena po sliki
Val. Metzingerja pri Sv. Petru
v Ljubljani. Last gosp. župnika
J. Petriča.*

*V sredini levo: Ivan Franke, Ljubljana 1877
Narodna galerija*

*V sredini desno: Fran Zupan.
Ljubljanski grad
(akvarel)*

*Spodaj: France Kralj, Šentpeter
Last gosp. župnika J. Petriča*

Ob Gradu se vije Ljubljana...

vsa z mesecem je posejana,
boječe se strehe stiskajo,
po vrsti križi mi bliskajo
poslednji zlat pozdrav.

To je župančičeva beseda. Pa če pregledamo naše slike, je tudi njih slikarjev beseda. Ivan Franke je postavil Grad za center svoje slike, tako kot malo pred njim, recimo 100 let, Andrej Herrlein. Tudi Anton Karinger jo je naslikal enako: kot plaho pišče se skriva mesto pod ponosno strmi Grad. In še celo pri podobi Franceta Kralja čutimo, kako se hiše ob prednjem robu slike naravnost krčijo v omejeni prostor, ki se razteza med Gradom in Ljubljano. Da, Ljubljana, to je druga točka. Valentin Metzinger je v neugnanem prostornem stremljenju svoje dobe prav jasno občutil estetski pomen reke za naše mesto, katero je po svoji podobi zelo odvisno od njene struge. Ali ni še danes za Ljubljano poleg Gradu najznačilnejša tolikrat razdrta, tako muzikalno-poetično lomljena in v daljine izgublajoča se linija hišnih streh na obeh bregovih? In ono boječe stiskanje — ali ni baš na Metzingerjevi sliki prišlo na vso moč do izraza ter postalo kos mestne poetične starodavnosti? Zelo drugačen je seveda »Šentpeter«, ki gleda ta okraj z Gradu, tako rekoč iz ptičje perspektive in ki nam podaja skoro anatomsko strukturo predmestja. Stvaren je »Šentpeter«, nekako tako stvaren kot one številne risbe Ljubljane iz Valvasorjeve dobe, katere jo podajajo enako iz zračnih vidikov. Vendar pa je karakter po reki določenega predmestja izvrstno zadet.

Grad in Ljubljana sta oba glavna motiva Ljubljane v slikah, katerih pa nikakor ni mnogo. V primeri z risbami Ljubljane iz Valvasorjeve dobe je modernih upodobitev naravnost malo, a ne manjka med njimi prav posebnih in odličnih, dasi podajajo bolj ali manj le poedine motive. Križanke so našle v Jakopiču svojega vernega študenta in slikarja, enako ves Trnovski okraj: Ljubljano v mestu je često upodabljal Matija Jama, stare spomenike, kot Mislejev portal semenišča itd., je ohranil v risbi Tratnik in v poslednjem času so Fran Zupan, Jakopič in Božidar Jakac v celi seriji upodabljali zveržene, tibetansko strmo ležeče in interesantne lege hiš na južnem pobočju Grada. Na ovitku gledamo današnjo Miklošičevo cesto, pravo avenijo srednjemeščanskega mesta, naslikal jo je Tone Kralj. A nepoznana ni ostala slikarjem niti veduta Ljubljane z barja. Prav v tej redakciji je ta motiv po naših fotografijah postal eden glavnih perspektov Ljubljane v tujsko-prometni propagandi. Tako vidimo svoje mesto v različnih njegovih podobah in obrazih, a mnogo teh še čaka svojega umetniškega razlagalca, mi pa jih ne vidimo.

„Ilustracija“

Naslovna slika na ovitku: Tone Kralj, Miklošičeva cesta v Ljubljani (akvarel).

Foto »Ilustracija« Marjan Pfeifer.

Vsem, ki radi in dobro fotografirajo: pošljite nam slike aktualnih dogodkov, lepih pokrajin, zanimivih prizorov itd.!

Uredništvo »Ilustracije«, Ljubljana,
Kopitarjeva ulica 6/II.



„To je pa vaš študent?“ ...

Maj

Janez Oblak

Ilustriral Miha Maleš

To je bilo tiste dni, ko sem bil v tretji šoli in pisal verze. Ona je bila v šestem razredu osnovne šole. O počitnicah je bila pri sosedu ter je povalila vso rž na našem bregu. Če bi ne bila to naša rž, bi jo bil za to brezpogojno oboževal, tako pa je bilo to oboževanje združeno s pelinom. Zavedam se, da sem tako označil svoje stališče takoj, ko je oče robantil nad mestnimi frkljami, ki še potlačijo, česar ne morejo požreti. Ti njegovi izrazi so me boleli, gotovo bi me bilo bolelo še kaj drugega, če bi bil to povedal.

Prišle so — bile so tri sestre — k nam iskat jaje ter me našle na klopi s knjigo v roki.

»To je pa vaš študent?« je rekla najstarejša.

Mati je s ponosom prikimala, jaz pa sem stal ves rdeč v obraz in v zadregi in lovil sapo.

Tako sem se spoznal z njo. Sicer pa mi je to poznanje prineslo par trpkih trenutkov, toda spoznal sem jo in Olga ji je bilo ime in me je takoj vprašala, zakaj imam tako grde čevlje z žebli.

Zadrego je rešila mati in rekla, da imam to samo doma o počitnicah in da svetuje tudi nji take v naših klancih, če ne bo bosa prišla domov.

To je bilo njej kakor nalašč in se je sklonila, potegnila z nog čevljevke in nogavice in med smehom — o, ta smeh! — in vriščem pripovedovala, kako jo zbada. Skakala je s svojimi belimi nožicami po dvorišču, smejala se do solz in v licih so se ji delale jamice. Ves dan nisem ničesar več videl, kakor njene bele zobe, njene bele nožice in njeno jamico v licu!

Zvečer sem pri petrolejki napisal te-le verze:

Kakor skače tvoja noga
po pesku belem,
tako misel moja
v srcu neveselem.

Popravlil sem verze:

Kako se igra nožica tvoja
po pesku belem!
tako misel plašna moja
v srcu neveselem.

Na licih tvojih jamica
me muči ves čas,
kakor da me slamica
dreza v obraz...

Gotovo se smejete mojim verzom, pa bi se ne smejali, če bi vedeli, da sem položil vanje vso svojo



Nosil sem vsem plašče in dežnike in nahrbtnik...

dušo in vsa čuvstva začetnika tretješolca. Mimogrede povedano: Verze sem bil poslal »Zori« in mi je literarni urednik odgovoril, da so verzi vodeni in da ima vode na Dunaju in v Ljubljani dovolj in če mu še kaj pošljem, da bo povodenj in bo Donava šla čez.

Nesreča! Nožico sem pa le opeval! In tudi literarni urednik mora priznati, da sem se potrudil.

Tako smo se seznanili. Postal sem jim družabnik in smo hodili na sprehod. Nosil sem vsem plašče in dežnike in nahrbtnik; kadar so šli z njimi mamá, sem jo pomagal vleči čez brežine. Ko so šli še papa, sem nesel tudi njegov nahrbtnik. Fant sem bil močan in papa so imeli naduho. Kaj to! Bil sem v njeni bližini in sem dihal isti zrak kakor ona in sem prenašal vdano njeno posmehovanje, da sem neroden in da ne vem, kaj je fino, in sem prenašal verno na rokah njen plašč in v nahrbtniku njen prigrizek. O literaturi smo govorili, toda nisem se izdal, da sem pesnik njenih nožic in slavitelj njene jamice.

Potem smo se poslovili. Šel sem nazaj v šolo, ona tudi. Tū se nisva mogla videti. Potem je prišel maj, da, potem je prišel maj in katastrofa.

Predstavlajte si prvi dan pogorišča. Vse razvlečeno, vse razdejano. Lepota hiše, ni je! Smrdeč dim se še dviga iz razvalin ali, recimo, smrdeč spomin se dviga iz srca. Vročina še puhti. Vse ogorelo. Lepote nobene več, nobene bahavosti. Oplašeni obrazi, obupni vzkliki, ožgano drevje, vse križem ogorki.

Da, taka katastrofa me je zadela!

Prišel je maj. Boril sem se prav že od božiča. — Kaj boril! Verze sem pisal in prepisoval Ketteja in napisal prej rime

»———— glava
———— nebo,
———— plava
———— oko«

ter mašil verze pred nje in se mi je zdelo zelo lepo. Maja pa sem šel in napisal to-le pismo:

»Predražestna gospica!

Kako mi ne da miru Vaša cenjena nožica in Vaša jamica na licu. Zmerom jo imam pred nosom. — (Kakor vidite, sem iskal nenavadne izraze: »pred očmi« sem zamenjal s »pred nosom«, da ni bilo tako navadno.) — Sploh ne morem spati, če mislim na Vas. Moje srce je polno nevidnega koprnenja in moje prsi trepetajo od hrepenenja. — (To mi je bilo zelo všeč!) — Kaj bi dal, da bi Vas smel tikati. Prosim, odgovorite mi in sicer tako, da napišete karto in pod marko zapišete sladki »da«. Ali pa, če imate narodni kolek, bo še boljše!

S preiskrenimi pozdravi

Janez Oblak,

stud. gymn. tertiae, v slovenščini odlično.

Pismo je šlo. Dva dni nisem kupil malice, da sem imel za marko. Čakal sem prvi teden, hrepenenje je bilo v srcu do neba — čakal drugi teden, nestrpnost in dvakrat nestrpnost brez meja. Tretji teden pa sem prejel pismo, napisano z drobno pisavo. Nisem bral, najprej sem odlepil marko. Nič. Nato sem bral:

»Dragi gospod neroda in gorjanec!

Vaše pismo kaže, da ste neotesani. Mamá pravijo, da Vam bodo dali po prstih, če se me le dotaknete, kaj šele, če bi me tikali. Sicer pa, kaj sem Vam storila, da ste mi to napravili. Mamá so me zmerjali, sestri se smejeta, papa imajo naduho, ker so se mama razburili in jim pozabili vtakniti gorko opeko v posteljo. Ali morem kaj, če mi piše takšen robavs!»

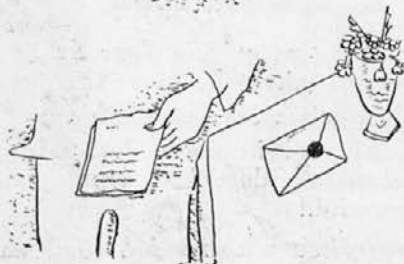
Ali mislite, da je bilo dobesedno tako pisano? Saj ni bilo. Najhujše sem še izpustil, tisto, da »mamá pravijo, da boste še končal na gavgah«, sem izpustil.

Sedel sem in napisal sredi maja te-le žalostne verze:

»Preljuba deklica Olga,
kako je to hudo,
tako pot je do tebe dolga,
kot je visoko nebo.«



MINA MALEŠ



Vaše pismo kaže, da ste neotesani...

Krepostno deklè

Iz Ši-Kinga prevedel Mile Klopčič — Ilustriral Miha Maleš



1.
Onstran reke so se zbrali
fantje na livade.
Tostran reke na obali
sno device mlade.



2.
Z zibajočega se broda
vabi me brodar:
»Boš ostala tu, prisma?«
Avša si, nikar.

Vse device bi se rade
prepeljale na livade.
Jaz ne grem,
jaz ne grem,
jaz ostanem tu, kjer sem.



Z biseri se vsa opaši,
in valov se nič ne plaši!
Stopi v brod,
stopi v brod,
varna je nocoj ta pot!«



3.
Molči, molči, jaz ostanem,
in če vse gredo s teboj.
S tega brega se ne ganem
niti jutri, ne nocoj!

Fantom moj pozdrav
izroči
in tako-le jim sporoči:
Čez vodó,
čez vodó,
kdor me hoče za ženo!



Ši-King, kanonična zbirka kitajskih nar. pesmi,
ki segajo od 7. do 12. stoletja pred Kr. Zbral jih je
Kung-Fu-Tse (Konfucij).

Oton Župančič: Naša beseda



Oton Župančič

Za veliko noč je izšla nova zbirka Otona Župančiča »Naša beseda«. Zbirka je bila zamišljena kot reprezentativna knjiga, ki naj bi izšla za lanski pesnikov jubilej. Mlada, odlična založba »Svet« si je letos pridobila rokopis te zbirke in izdala knjigo v izredno luksuznih izdajah. Te žrtve mlade založbe moremo komaj dovolj pohvalno poudariti v tem času izredno težkih prilik za slovensko knjigo. Zbornik je uredil urednik »Ljubljanskega Zvona« Fran Albrecht in vsebuje vse glavne Župančičeve pesmi, med njimi mnogo takih, ki so bile dozdej raztresene po revijah, posebno opozarjamo na začetni epos »Jerala«, dramsko sliko »Noč na verne duše« in na njegove ostre epigrame. Zbirka »Naša beseda« je izšla v štirih izdajah: cena ljudski broširani izdaji je 60 Din, vezani 70 dinarjev, luksuzni izdaji (na boljšem papirju in vezana v najfinejše platno in v zaščitnem kartonu) 120 Din, v usnju in z avtorjevim podpisom 200 Din.

Prinašamo v ponatisu dve Župančičevi pesmi in par epigramov.

Zemljevid

Čigava Indija? Komu Bagdad?
Kdo strelja naj, obeša v Teherani?
Kdo nadzoruj moritve po Balkani?
Kam z zlatim ključem carigrajskih vrat?

Razpregel zemljevid je diplomat:
tovore nosijo vsi oceani,
zaklade si grmadijo pristani —
komu zemljé in morja blagodat?

I jaz razganem pred seboj papirje:
glej — rodna zemlja, naša draga prst!
Ko drugi grabijo vse dalje, širje,

boš rod, ki bivaš tod, boš v duši čvrst?
O, kaj bo z vami, vi mejniki štirje,
Celovec, Maribor, Gorica, Trst?...

Tiho prihaja mrak

Tiho prihaja mrak,
plah je njegov korak,
ni ga čuti.
Srce, zakaj drhtiš?
Česa, povej, se bojiš
v tej minuti?

Ali teman spomin
se je zgostil iz temin
brezobraznih?
Ali bodočnost — vampir
puhnil v večerni je mir
misli ti blaznih?

Ali je jata vetrov
šla preko dragih grobov
zapuščenih?
Ali iz daljnih samot
prišla je pesem sirot
zasolzenih?

Tiho prihaja mrak,
plah je njegov korak,
plaho bega.
Srce, zakaj drhtiš?
Česa, povej, se bojiš?
Vsega — vsega ...



Ovitek pesniške zbirke »Naša beseda« (izdaja v usnju)

Epigrami

Starejši umetnik mlajšemu.

Si tole premislil, predno za nami greš;
življenje je konj osedlan, mi hodimo peš.

Taka je.

»Osel gre le enkrat na led.« — Baš to je oslovstvo!
Modrec ve: danes sem pal, jutri bom plesal po njem.

Izgubljeno življenje.

V srcu stori se mi vselej inako, če vidim življenje
izgubljeno; tako smili se ta mi čevljar;
da je poslanec, bobnel na katedru bi, grom-beseda,
ali vsaj v tujo vrzel drezal z medklicev ostjó;
da se je vrgel na jug, nov Salomon pravdo bi sodil,
filozof-atlet metal probleme ob tla;
pa ga je gnal zaviden demón na stolec trinožnik:
čevlji njegovi — moj Bog: mož je izgrešil poklic.

Beseda sem beseda tja.

Boj je življenje. — Zanj nabral sem sil. —
Ljudje trpijo. — Glej, zato sem mil. —
Življenje je radost. — Zato sem zdrav. —
In če zbolíš? — Potem šele mi mora biti prav. —

Iz zoologije.

Vol ima rog (če natanko premislimo, dva!),
sune te z njim, a nanj trobiti — ne zna.

Nekomu, ki mi je odrekel domovino.

Jaz sem globokih korenin,
vem, da sem svoje zemlje sin,
zato se ne bojim daljin.



Ivan Čargo:
Oton Župančič
(karikatura)



Rihard Jakopič:
Lastna podoba

Jakopičev jubilejni zbornik

Za šestdesetletnico mojstra Riharda Jakopiča (»Ilustracija« je ta jubilej v svoji 3. številki obširno proslavila) je izdal »Ljubljanski Zvon« šest pol obsegajoč jubilejni zbornik, ki ga je uredil Fran Albrecht. Zbornik uvajata pesem Otona Župančiča Rihardu Jakopiču in rokopis mojstra Jakopiča samega, ki sta na tem mestu ponatisnjena.

Rihardu Jakopiču

Ni pisal čas, pisalo je trpljenje
na tvoje čelo svoje mrke znake;
pet mesecev — in kakor da si prorok
prišel nazaj, tako si ves temán.

Zapel si v prsi bridkih dni izkušnje,
vem, kaj jih dviga, in razumem molk:
rokó daj roki in oko očesu —
in srce se je s srcem zgovorilo.

Oton Župančič.

Poslanica Riharda Jakopiča

»Ker prelepo je to življenje — In le enkrat smo skupaj
na tem dragem koščku naše pisane zemlje, potem nikdar
več. In v tem kratkem roku moramo opraviti vse, kar
nam je naročeno. Zato trdno upam, da mi je odmerjeno
ravno še toliko časa, da morem doprinesiti tisto, kar sem
dozdaj zamudil, in se obenem zahvaliti s pospešenim svojim
delom vsem, ki so mi izkazali svoje nagnjenje, najsi bo de-
jansko ali z lepo besedo, in tudi tistim, ki so se mi kdaj
v življenju brez besed prijazno v srcu nasmehnilí.«

Za tem sledi Jakopičev članek »Napoved spominov« —
živahna slika Ljubljane iz Jakopičevih mladostnih dni.
Krakovega, Trnovega in Mirja, prvih vtisov mojstrove mlado-
stí. Želimo le, da bi mojster utegnil dokončati zbirko
svojih spominov, avtentično sliko porajanja nove umet-
nosti na Slovenskem koncem prejšnjega stoletja. V članku
»Še nekaj« se oddoljuje Jakopič onim slovenskim slikar-
jem, ki so stali ž njim v eni vrsti v borbi za manifestacijo
istega umetnostnega nagnjenja. Štirje članki »Jakopičeve
skrivnosti« (Izidor Cankar), »Rihard Jakopič v slovenskem
slikarstvu« (Franc Mesesnel), »Iz pogovorov z mojstrom Ja-
kopičem« (Ferdo Kozak), »Jakopič in slovenska moderna«
(Juš Kozak) so središče vsega zbornika, tolmači Jakopi-
čeve umetnosti od strani umetnostnega zgodovinarja, moj-
stra samega, oziroma literata, bilanca sproščene misli slo-
venskega genija. Zbornik zaključujejo: seznam slik, spisov,
razgovorov in biografski podatki mojstra. Zbornik, ki je
po svoji zunanosti primer lepe opreme sodobne slovenske
knjige in ima v prilogi devet reprodukcij mojstrovih del
z »lastno podobo« (ki jo z dovoljenjem Jakopiča objavlja
tudi »Ilustracija«) na čelu, je založila »Tiskovna zadruga«
v Ljubljani in stane 100 Din broširan in 130 Din vezan.



Ivan Čargo:
Miran Jarc

Prilika o plesalcu na balkonu

Miran Jarc

Illustriral I. Čargo

Zgodilo se je čudo, četudi sredi jasnega popoldneva, četudi sredi razsvetljenega dvajsetega stoletja, ko je že vse razodeto in oštevilčeno in napisano. Res da ni več apokaliptičnih jezdecev, pa je zato dovolj apokaliptičnih avtomobilov, aeroplanov in etroplovov, ki jih občudujemo z večjim zavzetjem, ko so nekoč občudovali tajinstvena dejanja Cagliostre ali pa odgonetanja prirodnih skrivnosti po baronu Lambertiniju. Ali vse to ni čudo, o katerem vam hočem pripovedovati. Tisto se je zgodilo prav stihoma in v zelo skromni obliki. Gospod direktor je nenadoma zvedel, da ima deset ur prosto. Gospod direktor ima sicer marsikdaj prosto, ali to se vedno godi po njegovi volji, in zato ni te prostosti, že vnaprej preračunjene preveč vesel, ker jo mora odmeriti dolgočasnim in naveličanim prijateljicam in prijateljem. Zdaj pa se je zgodilo zares nenadoma. Deset ur prostosti? Kam bi ž njo? To ni v redu! To je gorje, ki ga ne more razumeti pamet iz reda. Kajti vse mora biti kakor v ceniku ali v voznem redu ali v borznem listu, vse — matematična enačba. Kolo se sprjema s kolesom, roka z roko, denar z denarjem. Prese-nečenj vendar ni več. Elektrika je nadomestila nekdanje predvojne boginje, sirene in najade, in solnce samo, ki se je pred vojno vozilo v čaroviti nebeški kočiji od vzhoda do zahoda, je zdaj zavrglo nesodobno masko in se pretvorilo v ogromen kotel toplotne energije.

Zato se je gospod direktor po pravici zgrozil. Groze pa ni ne v urniku, ne v programu, ne v statističnem izkazu, ne na tehtnici srčnega miru po obilnem kosilu.

»Deset ur prostosti!« Gospod je pomislil in ločevala se ga je slabost. Brez dela? Kako živeti? Deset ur meni nič, tebi nič. »O, kako sem prazen v glavi, jaz gospod direktor.« Toda moral je na cesto. Samogibno je poklical prvega šoferja in vstopil v avto. Velel je vozniku naj vozi z največjo brzino. Kam? Smehljaje: »Na konec sveta!«

Pa na konec sveta, gospod direktor, tja, kjer se neha vaša oblast in začne kraljestvo nemogočnosti.

Sredi najburnejše vožnje se je gospodu nenadoma zadelo, da je brnenje motorja utihnilo, in da se je voz ustavil. In je izstopil. In zdaj se je začelo tisto nemogoče:

Kot v sanjah se je zavedel sredi plemena Ašantijev, ki so plesali svoj vojni ples. Ob robu gozda so se podili črnčki, premetavali se, bili se in lasali, da so se še drevesa hihitala in so se oblaki krohotali. Gospod se je ustrašil, kajti bil je brez voznika, brez ure in zemljevida. Že so se mu približali črni otročaji in ga radovedni obstopili. Nekdo



Deset ur prostosti? ...

od njih se je ojunčil, v skoku ga je zagrabil za klobuk in mu ga zalučal po pobočju. Ohrabreni po tem uspehu so se mladi nasilneži brezobzirno lotili začudenega tujca in ga oropali suknje, palice, naočnikov. Ni se je docela zavedel neverjetnega dejstva, že je rajal v mrzličnem kolu razigrane črede sončne dece, nerodno stopicajoč, ves pre-



Kot v sanjah se je zavedel ...

vzet in bled od vznemirjenja. Oči so mu izstopile, roke so mu trepetale, lasje so se mu ježili, iz prebujene podzavesti je kriknila žarka osuplost: »O, kdaj sem bil tudi jaz kot ti ljudje iz sonca?!« ni je zavzdihnil in zajokal. Ko so pa videli, da je v dno duše potrt, so ga prestrašeni izpustili in vsega slabotnega položili na travo, kjer je zaspal.

Ko pa se je prebudil, se je našel spet v dirjajočem avtu, ki ga je vozil že proti domu.

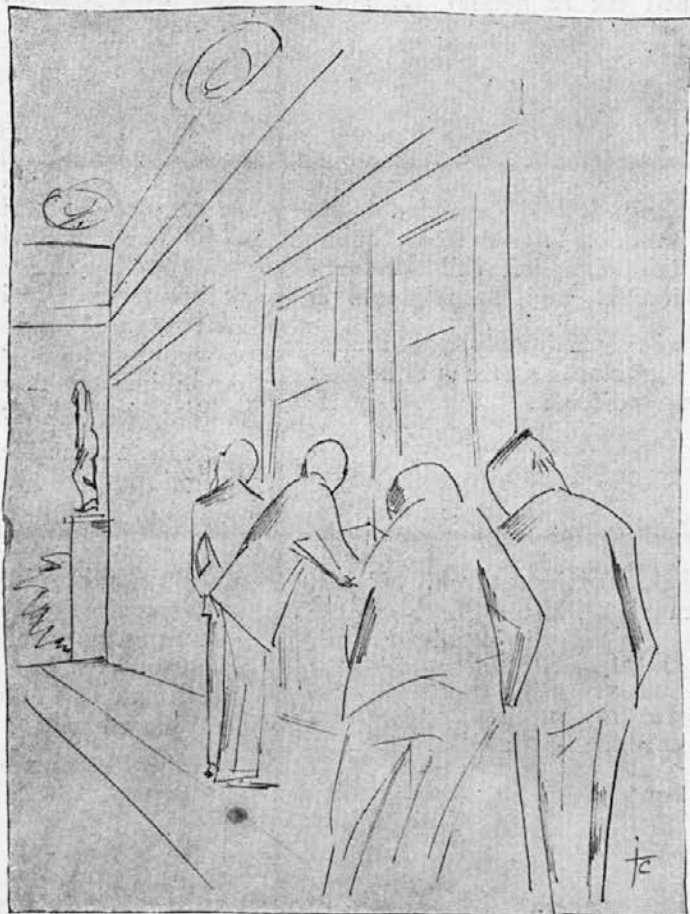
»Sanjal sem,« je vzkliknil, »toda tako lep kot devica, ki ljubi, ali pa kot študentek, ki piše verze.« Še vedno ga je burila kri, ki jo je razgibal dozdevni ples.

»Kaj, če bi vnovič poskusil?«, ga je zapeljevalo.

* * *

V posvetovalnici so bili že zbrani vsi dostojanstveniki sveta: upravni svetniki, komercialni ravnatelji, desetkratni predsedniki, čuvarji javnega mnenja, dobrotniki ponižanih in razžaljenih, skratka vsi kristjanski ljudje. In vsi ti izbranci, ki so bili strogi in resni izvrševalci časa in matematike so nestrpnost čakali velikega direktorja, ki je neznankom izginil. Telefonirali so že na vse kraje, kjer bi utegnil biti: v bar, v vilo »Nočna lučka«, v skladišče zajamčeno-tajnih izdelkov, v zavod za gojitev lepih psov, ali odvsepovsod so trepetajoč javili, da ne vedo ničesar o gospodu direktorju. Razdraženi so čakali njegove besede, njegovega otvoritvenega govora. Že so se prestopicali naveličani in godrnjavi. Tedaj pa je prihitel vratar, ki se je sklonil k prvemu gospodu in mu šepnil: »V direktorjevi sobi sem slišal čuden ropot!« Vest se je bliskovito razširila po dvorani. Vsi so se spogledali. Kot na tajno povelje so vsi odhiteli v vežo in se ustavili pred vrati direktorjeve sprejemnice, odkoder je bilo čuti vznemirljiv hrušč in trušč. Kakor, da se drobi steklovina, kakor, da plešejo mize in omare, kakor, da bijejo po pločevinastih bobnih. Nihče ni več zdržal. To ni za živce sistematikov. To je revolucija! Užaljeni v dno trgovskih src so se zakadili proti regljajoči in bučeči sobi, siloma udri vrata in do blaznosti osupli zagledali:

veliki direktor, čuvar reda in tehtnice, se je divje vrtel okrog mize, tolkel, bil kot pobesnel, trgal listine, pisma in knjige, razbijal predmete, metal ob steno žarnice, vaze, čaše...



... in se ustavili pred vrati ...



Hrušč in trušč ...

»Na pomoč! Na pomoč!« so vpili praznični dostojanstveniki.

Prepozno. Veliki gospod je že priplesal na balkon in njegova radost se je pobrezmejila. Vsi so ga videli. Vsi... Promet na cesti je obstal. Ljudstvo je vzklikalo: »Gospod pleše!« Od vsepovsod so drveli skupaj: iz pisaren, iz tovarn, iz trgovin, iz šol, iz zaporov, iz hiš, iz gostilen in kavaren.

»Gospod pleše!« »Slava! Slava! Sonce je oživel!«

In res: Kakor po ukazu nevidnega čarodeja je vse oživel: hiše, kandelabri, spomeniki, obsekani kostanji. Že so se množice zbrale v ogromen sprevod, že so se oglasile godbe, že so se pari združili v ples... tedaj... tedaj se je spretnemu diplomatu posrečilo približati se velikemu plesalcu in ga nagovoriti. In vsi so obstrmeli. Kajti gospod, ki je bil dozdej kakor iz uma od same sreče resnične prostosti, se je nenadoma ukrotil in pustil odvesti kakor dobro jagnje. Tisti diplomat pa, ki je znal tako spretno odčarati gospoda, je dosegel ta uspeh z enim samim stavkom: »Prejasni! Delnice na borzi so padle!«

* * *

Redarji so mirili in razdeljevali množice. Letaki so pozivljali na red. Ljudje so zares odhajali in ceste so spet dobile videz določene in vsakdanje preračunjenosti. Toda vendar: v dušah desettisočev je ostala za veke strašno lepa podoba plesočega gospoda. Vsi so bili videli, da se je celo gospod sredi dneva spozabil, prestopil mejo zakonitosti, stopil iz kvadrata dela in zaplesal. In v dušah je ostalo veliko upanje. In mnogi so že v duhu videli svoj ples kot izstop, kot zmagovit izbeg iz te dolgočasne premočrnosti... Toda vse te upajoče množice niso pomislile, kaj je gospoda direktorja tako hitro stregnilo in katere besede je zviti diplomat pošepetal na uho zblaznelemu človeku.

Mladim risarjem

Ali ste že hudo nestrpni? V prvi številki smo razpisali nagrade in še danes ne veste, komu je prisojena prva pohvala in prva nagrada. Potrpite malo! Razsodili smo in nagrade bodo razdeljene! Nagrajene slike in razdelitev nagrad objavimo v 5. številki, ki izide v kratkem.

Uredništvo „Ilustracije“.

1 Obsotočju Ganga in Brahmaputre je živel bogat Indijec, ki je imel 8 zob manj kakor drugi zemljani.

Preštej mu zobe in pojdi dalje!



11 Kljub vsem protestom mu fesa niso vrnil, zato si je kupil v Carigradu nov klobuk, kjer je prvič spoznal resnico, da ogoljufa Grk 20 Judov.

3 Odhodi Venti

3^h 12 osebni
4^h 05 SOE
9^h 21 osebni
16^h 10 brzovlak
21^h 03 SOE
23^h 01 brzovlak

Pripeljal se je v

6 V Atenah je še počakal na revolucijo, nekega dne pa jo je nenadoma pobrisal ob 14^h z ladjo na francosko riviero. — Vozil se je natančno 24 ur.

Koliko je bila ura, ko se je izkrcal v Mentone?



7 Iz cvetočega širasa jo je ubral v Mezopotamijo k razvalinam Babilona. Komaj je prišel tja, že je videl na nekem 10 m visokem zidu polža, ki je počasi lezel proti vrhu.

Še enkrat preberi gornje vrstice in videl boš, katerega meseca je bilo.

13 Mačeha, vrtnica, spominčica.

Vse te lepe rože —ovih...

Dopolni to besede gornjih besed in ra

16 V Rimu se je zaljubil v lepo Rimljanko in se s tem hudo zameril uglednemu senatorju, ki mu je zato preskrbel stanovanje v palači »Regina coeli«.

Tu je nekaj časa premišljeval svojo žalostno usodo, potem pa se je spomnil, da je povsod lepo, a doma najlepše.

Sklenil je, da se bo vrnil v Indijo.

2 Hipoma jo je udušil; zakaj kdor maže, vozi laže — njega pa je čakala še dolga pot.

Nakupil si je še 1½ ducata pomaranč in jo je primahal, čeprav so mu bile oblasti tik za petami, do meje in čez.

23 Devet igralcev še enega petelina ne preživi.

Kadar najboljši igra teče, hitro ji obrni pleče.

17 Mimogrede je nekje izmaknil steklenico špirita, frascati, petroleja, olja, bencina, kisa.

Izberi pravo tekočino in poglej, kje stoji.



22 Širas. Tu si je ogledal piramide, Eifflov stolp, nebotičnike, spomenik bitke narodov, babilonski stolp, Kremlj, vrtove.

Podčrtaj znamenitost tega mesta, poglej, kje stoji, potem pa hrabro naprej za Indijcem!

18 S polnim selo stopal od Rakeka poti pa je srečal pri žen; vsaka je imela v vsaki vreči 9 pa je imela 9 mla prišlo skupaj v Ljub

Pristavi temu šte spremi...

21 Indijca do Ljubljane!
V Ljubljani sedi sedaj v hotelu »Union«, kjer čaka naše brave in jim rad daje vse informacije o deželah, ki jih je prepotoval. Medtem pa

čita list »R.(heinischer) C.(ourier), (a je sir ali kuhan riž), ob-

12 Šah, domino, tarok, biljard, marjaš, halmo.

Povsod se je udejstvoval, vse je izgubil.

Pomnoži število iger s številom prejšnjega oddelka in odštej 1.

8 Kmalu je bil starejše svetov pravoveren mo veda nosil fes, zato dil, ko mu ga je ob stražnik odvzel.

Preberi natančno pot naprej.

ša ko žamef

vlakov iz
miglie

vlak v Turin
Milan—Trst
vlak v Milan in Rim
Milan—Trst in Rim
Grenoble—Paris
Genoa

večno mesto.

20 Prepeljal se je nato na ladji »EAEYΘHPIA« v Pirej. Med potjo iz Pireja v Atene ga je napadel neki razbojnik. Naš Indijec mu je s težavo dopovedal, da nima pri sebi denarja, dal pa mu je obveznico ali —, glaseč se na 15 ti-soč drahem.

5 Kmalu je ugotovil, da ta polž zleze vsak dan 3 m navzgor, ponoči pa zdrsne v spanju 2 m nazaj.



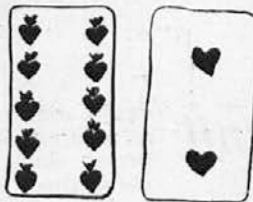
Izračunaj, kdaj bo prišel na vrh; število ti pove naslednji oddelek.

marjetica, nagelj,
šmarnica, kamelija,
je videl v cvetocih

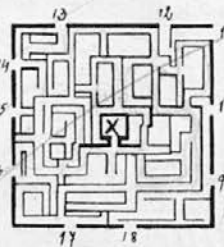
do z delom ene od
čuni pot naprej.

4 preden se mu je prikazala lepa (Drugi del besede, ki si si jo zapomnil v prejšnjem oddelku.)

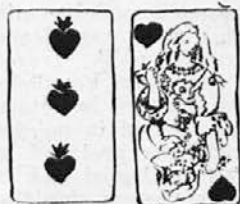
Tu je zašel v igralnice in izgubil vse igre, in sicer:



10 Regina coeli.



Pri katerih vratih je ušel iz te strašne ječe?



9 Ker je imel vendar še nekaj soli v glavi, se je ravnal naš Indijec po drugem pregovoru: Ne da bi plačal svoje dolgove, jo ubere 19. februarja proti Ventimiglii.

15 Ko se je napadalec res zglašil pri njem v Atenah, mu je dal, da bi ga pridržal, še 2 obveznici drugo za drugo (napadalec je bil namreč Čeh), nato pa ga je izročil policaju.

Število črk teh 2 obveznic pove naslednji oddelek.

nahrbtnikom je vev pomladnem solncu proti Ljubljani. Na Borovnici 9 starih na hrbtu 9 vreč in mačk; vsaka mačka dih. Koliko jih je ljano?

vilu spredaj 2 in

14 Z nekaj lirami se je odkupil miličniku in veselo je prižvižgal na kolodvor v Ventimiglii. Bilo je to prvo sredo v marcu.

Hotel se je odpeljati s prvim brzovlakom v Rim.

19 Ko pa je bil že 42 korakov oddaljen od neke hiše, stopi izza nje do zob oborožen razbojnik in se spusti v tek za Indijcem. Naš Indijec je bil precej dolgokrak in 4 njegovi koraki so bili za 5 razbojnikovih, razbojnik pa je bil hitrejši: Ko je naredil Indijec 3 korake, jih je imel on že 5. Deli sedaj število korakov, v katerih ga je ujel razbojnik, s 15!



sit razvalin te najne prestolnice. Kot hamedanec je se-se je nemalo začu-prestopu turške meje

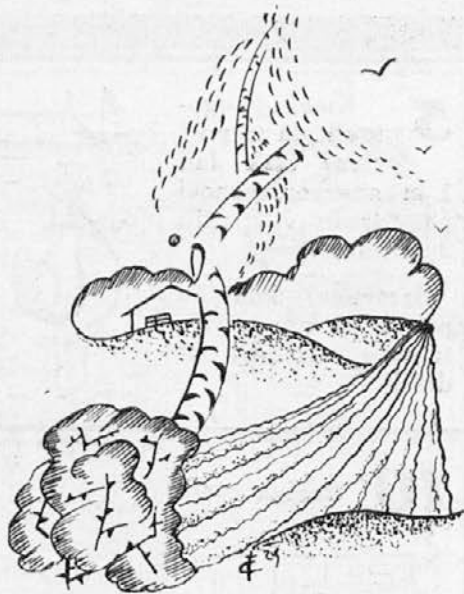
in odprla se ti bo

24 Ko je bil star 22 let, se je odpravil v svet. Preko Jabalpurja in Allahabada je prišel v Bombay, kjer si je ogledal znamenito palačo za gojitev rakov. Iz Bombaya je krenil v Karrachi ter preko perzijske meje v Bender Abbas in...

25 enem pa

— × — × × — × — — — × — × — ×
— = soglasniki,
× = samoglasniki.

Če nisi uganil, le hitro v Union, zakaj dolgo te ne bo več čakal; zelo ga že vleče domov.

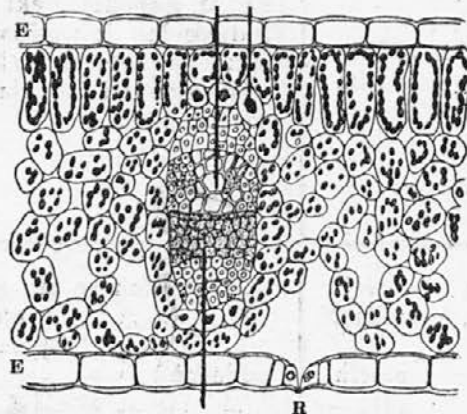


Daj nam danes naš vsakdanji kruh . . .

Daj nam kruha, daj nam živeti. Kruh je življenje, kruh je najvažnejši vir, iz katerega črpamo sile, potrebne nam v boju za obstanek, vsakdanji kruh je končni cilj, za katerega se pehamo in borimo ter delamo v potu svojega obraza. Kruh je glavna točka v programu vseh socialnih bojev, kruh in le kruh je končni smisel vsakega boja, v katerem se bori posameznik proti posamezniku, stan proti stanu in prav nič ne pretiravamo, ako iščemo vzroka vsaki vojni, v hrepenenju po kruhu. Daj nam danes naš vsakdanji kruh! Vsak dan ponavljamo to prošnjo; kratka je in pa tako navadna, da se žal skoraj več ne zavedamo njene vsebine, a smiselno tako globoka, da je ne bi smeli izrekati kot prošnjo, ampak kot molitev . . .

Kaj vse že ume človek izdelovati na umeten način, kar je do nedavnega časa dobival izključno le iz prirode! Nebroj je snovi, kojih nastanek je bila še včeraj tajnost prirode, danes pa jih že proizvajajo tvornice na veliko. Če je prodrli človeški razum v tajnost, kako in s čim ter iz česa izdeluje priroda vsakovrstna zdravila in barvila ter mnogobrojne druge tehnično uporabljive snovi, mu ne bi bilo mogoče vtihotapiti se v laboratorij, v katerem presnavlja priroda manjvredne substance v naš vsakdanji kruh, ter se polastiiti njenih skrivnostnih receptov za fabrikacijo skroba, bistvene zmesnine v moki?! Podjeten je človek zares in pa predren. Osvojil si je oblast nad zrakom, zagospodoval je nad morji in oceani, usužnjil si je kopno, a on hoče vedno več in še več. Z jekleno vztrajnostjo in s trdnim zaupanjem v popolni uspeh podjetja se je lotil popolne osamosvojitve od prirode tudi v vprašanju lastne prehrane. Beljakovine, toščice in ogljikovi hidrati so tri glavne sestavine hrane, brez katerih ne uspeva ne žival in ne človek. To je bilo prvo njegovo odkritje v onem velikem, tajnosti polnem prirodnem čudežu, ki ga imenujemo življenje, drugo ne manj pomembno odkritje pa je bila ugotovitev, kako in iz česa so zgrajene navedene tri sestavine naše hrane. In komaj je bila izrečena ta ugotovitev, že se je v neštetihi znanstvenih zavodih pričelo z raziskovanjem njihov nastanka in v kemijskih laboratorijih se vrše poskusi, kako bi se dale beljakovine, toščice in ogljikovi hidrati izdelovati umetnim potom iz manjvrednih sirovin. Največ izgleda na zaželeni uspeh ima umetno izdelovanje skroba, ki je najvažnejši ogljikov hidrat v hrani, zato ni čuda, da je človek največ pozornosti posvetil ravno tej substanci. Z lastno mu pretkanostjo in smotrenostjo je zastavil znanstveno aparaturo najprej v rešitev vprašanja o načinu njenega nastanka. Z mikrotomom in mikroskopom si je odprl vpogled v oni mali kemijski laboratorij, ki mu pravimo rastlinska stanica in od čigar obratovanja je

zavisna usoda človeštva. Kdo je, ki danes še ne bi poznal načrta, po katerem je zgrajena rastlinska stanica, in kdo je, kogar ne bi zanimal veličastni proces, ki se vrši v stanicah rastlinskega lista? Majhna je kemijska tvornica, rastlinska stanica, a obratovanje v njej je tako smotreno in smiselno, kot v nobenem še tako modernem urejenem laboratoriju, ki ga vodi človek. Napravimo ekskurzijo



Prez skoz list

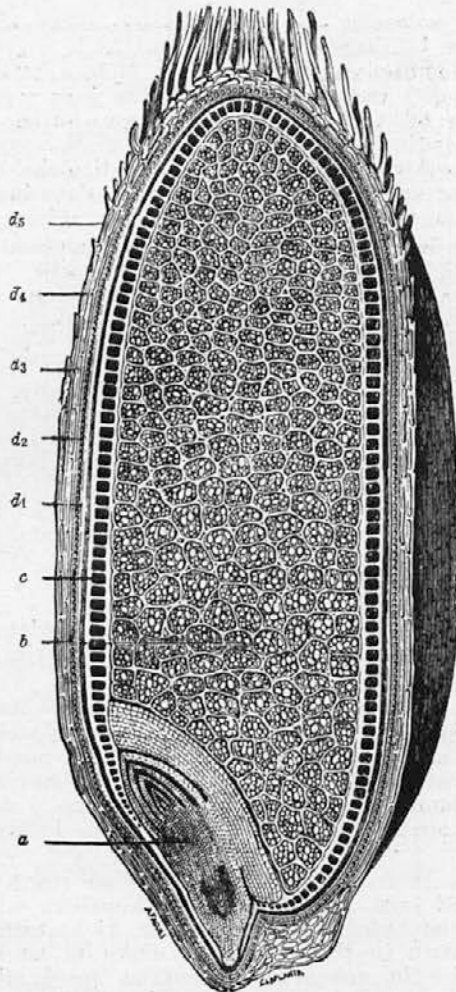
vanjo, ojačimo si bistrost oči z mikroskopom in razglejmo se po njenem obratu! Naravnajmo mikroskop na povprečni prerez skoz rastlinski list in glejmo ter opazujmo in — občudujmo! Na zgornji in spodnji površini je list ovit s tenčico, stikano in spleteno iz druga ob drugo položenih stanic, ki na nekaterih mestih puščajo prazne prostore, listne reže imenovane. Neposredno pod zgornjo tenčico, pod zgornjo epidermo je zloženih armada podolgovatih stanic v palisadno staničje, pod tem pa slede razvrščene v nepravilnem redu stanice vsakovrstnih oblik, tvoreč gobasto staničje. Evo, odprt ti je oni grandiozni kompleks stanic, v katerem se brez formul, brez epruvel in retort, brez šuma in hrupa dan na dan, skoz pomlad in poletje vrši oni, danes še tajnosti poln proces, čigar proizvod je — naš vsakdanji kruh. Slehera stanica, bodisi ona v epidermi ali ta v palisadnem, odnosno gobastem staničju, je živo bitje en miniature, saj je polna protoplazme, ki je alfa in omega življenja in vseh življenskih pojavov. Protoplazma! Ni ga, ki bi zamogel razrešiti njen sestav in ustroj in nihče še ni mogel pravilno obrazložiti njenega delovanja. Nositeljica je življenja, v njej je uganka življenskih pojavov. To in nič več vemo o tej navidez tako malo pomembni substanci, ki ni ne trdna in ne tekoča, a to je dovolj, da spoznamo vso svojo nemoč v razreševanju uganke življenja.

Toda dovolj o protoplazmi in osredotočimo še par trenutkov pozornosti opazovanju onih zelenih zrnc, ki krožijo po protoplazmi stanic v palisadnem in gobastem staničju in ki jih zbog listnega zelenila ali klorofila, vsebovanega v njih, zovemo klorofilna zrnca. Od njih poteka zelena barva rastlinskih listov in odkazan jim je velevažen posel v listni tvornici, kjer je princip organizacije dela izpeljan in izveden do skrajne popolnosti. Če jih opazujemo v poznih popoldanskih ali večernih urah, jih vidimo obdane od večjih in manjših drugih zrnc značilne strukture in ki jih s kemijskimi reagenti prepoznamo za skrobna zrnca. V stanicah brez listnega zelenila zaman iščemo in brskamo za skrobnimi zrnci, rastlinski organi, ki so brez klorofila, ne izdelujejo skroba, to je dokazano in z nešteto opazovanji izpričano dejstvo. Protoplazma in klorofilna zrnca sta dva člena v verigi onih faktorjev, ki nas oskrbujejo s skrobom, bistveno zmesnino onega, kar je pogoj našega življenja, vsakdanjega kruha.

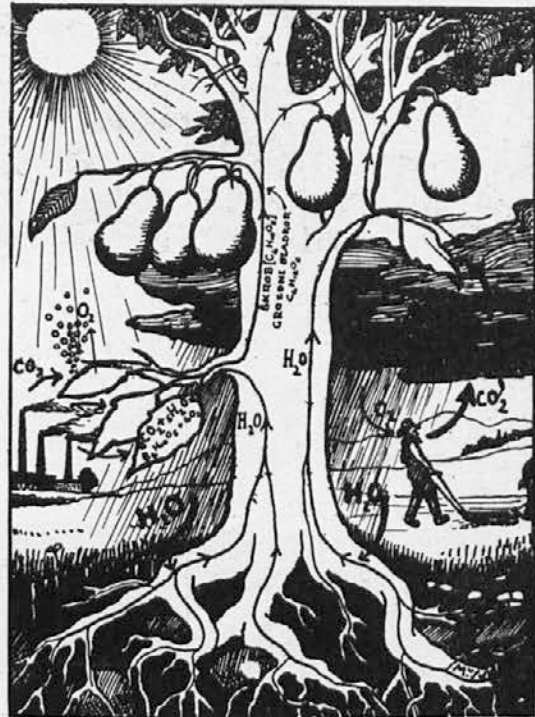
Kruh! Proizvod sodelovanja milijon in milijon stanic in v njih se nahajajočih klorofilnih zrnc. Predaleč bi nas zavedlo podrobnejše raziskovanje vseh onih pogojev, ki morajo biti izpolnjeni, da začno listne stanice delovati in da potekajo njih funkcije brezhibno — v prid rastlini sami, živalim in človeku, zato se omejimo na kratko ugotovitev, da je za izdelovanje skroba potrebna rastlini predvsem solčna energija v obliki svetlobe. Ni klorofila brez solca in ni skroba brez klorofila. In zdaj še ugotovitev, ki se vsaj navadnemu človeku zdi v očitem protislovju napram dejstvu, da iz nič ni nič, namreč ugotovitev, da izdeluje rastlinski list naš kruh iz ogljikovega dioksida in vode, torej iz dveh snovi, ki sta tako silno razširjeni,

da bi bilo naravnost absurdno govoriti o materijelni vrednosti. Zastonj je voda in še manj vreden od nje je plin, ki ga izdihava sleherno živo bitje od prvega trenutka svoje eksistence do trenutka, ko se njegov organizem povrne v oni čudoviti cikel, ki mu pravimo kroženje materije. Ogljikov dioksid, torej plin, ki ga izdihavamo, plin, ki se razvija med gorenjem in prepevjanjem organ-

sladkor, raztopina tega pa se pretaka po cevnih povezkih po vsej rastlini. Sleherna stanica potrebuje za svoj obstoj in razvoj iz skroba nastali grozdni sladkor, najbolj pa stanice v onih delih, ki so določeni za razmnoževanje



Zrno v prerezu

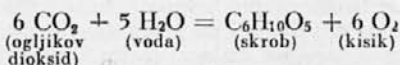


rastline, v semenih, gomoljih in koreninah. V seme, oziroma v gomolj ali koreniko prihajajoči grozdni sladkor se pretvarja v rezervni skrob, ki je namenjen v prehrano mladi rastlinici, ko jo bo prihodnjo spomlad poklicalo solnce v cvetoče življenje.

Prišla je spomlad in zopet se ponavlja to, kar se vrši leto za letom od onega dne, ko so se na zemlji pojavile prve semenke in se bo ponavljalo vse dotlej, ko bo uničena zadnja s semeni razmnožujoča se rastlina. Seme kali... V semenu preko zime zavarovana rastlinica se je prebudila iz latentnega življenja in raste. Iz obdajajočega jo hranilnega stanišča sprejema material za gradbo svojega mladega organizma vse do onega trenutka, ko razprostre proti zlatemu solncu prve lističe in postane tako samostojno bitje, ustvarjajoče vsakdanji kruh samo sebi, živalim in — človeku.

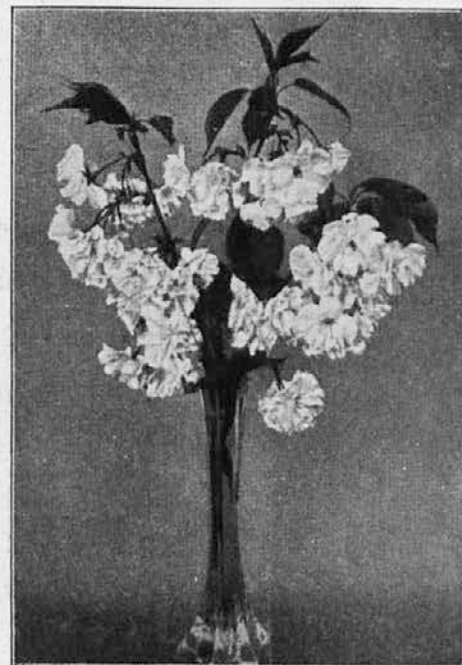
skih substanc in ki ga je v atmosferi na tisoče in tisoče kubičnih metrov, pronica skozi listne reže v notranjost lista, kjer ga vsrkavajo stanice ter ga pod zagonetnim vplivom klorofila in svetlobne energije spajajo z vodo — skrob. Ni je besede in ni je slike, ki bi nam mogla prikazati vso veličastnost tega procesa. Moremo jo le slutiti, opisati se ne da in ne narisati in kaj šele predočiti s par formulami v kemijski enačbi. In ta proces naj bi človek kopiral in po načrtu rastlinske tvornice izdeloval moko iz ogljikovega dioksida in vode?! Presmela je misel, da mu bo to kedaj uspelo, dasi je že delo nešteto kemijskih laboratorijev usmerjeno v povoljno praktično rešitev tega vprašanja. Kako rožnata bodočnost se obeta trpečemu človeštvu! Tvornice bodo iz ogljikovega dioksida in vode izdelovale moko, ki nam jo danes v tako nezadostni meri in tako drago še dobavlja priroda...

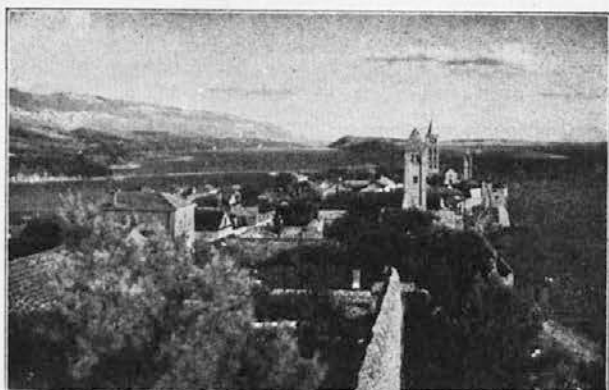
Solnce, protoplazma in klorofil so trije glavni, danes še nenadomestljivi činitelji, ki uravnavajo potek reakcije, čije proizvod je iz ogljika, vodika in kisika sestavljeni skrob, čigar sestav nam predočuje kemijska formula (C₆H₁₀O₅). Kaj enostavna je enačba, načrt, po katerem se vrši nastanek skroba:



a kljub svoji enostavnosti danes praktično še neizvedljiv.

Tajinstven je nastanek skroba v listu in čudovit je transport te substance iz lista v posamezne organe rastlinskega organizma. Iz anatomije lista, debla in korenine je znano, da se v listu nastali skrob pretvarja v grozdni





Rab s severa (totale)



Cvetoče agave na Rabu



Štirje kampanili Raba



Palace-hotel „Prah“

Rab

Med jadranskimi otoki in obmorskimi kraji jih je le malo, ki so uravnani za večji tujski promet, da bi ustregli vsem zahtevam razvajenih gostov. Rab pa je radi prvovrstnih hotelov, mnogih prastarih gozdov v večnem zelenju in idealnih kopališč skoro častna izjema. Impozantne in kolosalne so stavbe Palace-hotela »Prah« in nova palača luksuznega hotela Bristol, ki je grajen v čisto romansko-lombardskem slogu in iz samega mramora ter je opremljen z vsem komfortom. Divna jugozapadna lega, zavarovana od vseh neprijetnih vetrov, bujno — uprav tropično rastlinstvo, izborna voda iz visokih vrelcev ter idealno morsko obrežje so pravi zakladi otoka Raba, kakršnih nima noben drug jadranski otok. Zato tudi s ponosom nosi ta večno zeleni otok epiteton »biser Jadrana«.

Rab je četrti otok na severnem Jadranu med kvarnerskimi otoki, politično pa pripada k Dalmaciji. Mesto Rab šteje preko tisoč prebivalcev in je zgrajeno na zapadnem delu otoka, na trdnih, iz morja štrlečih skalah v obliki trdnjave. Stara italijanska kultura se zrcali s celote Raba, ki je tipično benečansko mesto. Učinkovito mestno lice krasijo štirje zvoniki. Obrambni zidovi stojijo še danes in zapirajo to srednjeveško romantično mesto z enako zgodovino. Povsod se izraža tipični romanski slog: marmornate in betonirane ozke ulice, umetniški portali, izklesani balkoni, starinske cisterne in loggie. Med mnogimi cerkvami in kapelami je stara katedrala pravi umotvor, ki hrani dragocene ostanke kulture držav in zanimive starine iz sive preteklosti ter ima sedanjo obliko iz XIII. stoletja. Njen zvonik iz XI. stoletja je 25 m visok in najlepši vse Dalmacije. Z njegovih galerij vidiš daleč na morje, na celino in na bližnje otoke. Od daleč te pozdravlja Učka gora in te spominja, da živijo tamkaj naši bratje, ki čakajo dneva odrešenja.

Lepota Raba se ne da izčrpno opisati — ta se mora videti in v njo se je treba vživeti! Tu uživa človek umno in fizično. V modernih kopališčih Padua I. in posebno III. s kristalno čistim in s finim peskom posutim morjem najdeš zabave, odmora in zdravje, a južno solnce ti daje obličje. Moderno kopališče tretje Padove ne najde konkurence na Jadranu.

Krasen je tudi sprehod ob obali po starih pinijskih šumah proti jugu, kjer se dospe do kopališča sv. Eufemije z znamenitim Eufemskim samostanom, ki hrani toliko znamenitih starin in slik. Na vsem otoku ni ne industrije, ne železnice in nobenega avtomobila, torej mir in čist zrak popolnoma zagotovljena. Karakteristična je zato visoka starost prebivalcev in pa slaba zaposlenost zdravnikov pomanjkanja pacientov.

Tudi v zabavah pride gost na svoj račun: šport, motorni čolni, skupni izleti po morju, koncerti, jazz, lawn-tenis, veslanje, jadranje, prosto ribarjenje, hockey — vse se nudi, tako da ima tudi najbolj razvajen gost svoje zadoščenje in da ponese pri slovesu samo lepe spomine s seboj ter že gotovo kuje načrte za drugo sezono, ko se povrne. Ker so parobrodne zveze z Rabom zelo ugodne in vsakodnevne, tako z Reke, kakor s Sušaka v štiriurni vožnji mimo romantičnih krajev otoka Krka, je sigurno, da bo »biser Jadrana« z ozirom na svoje prednosti razcvetel v prav kratki dobi v eno najprometnejših kopališč naše Riviere.

Izmed vseh dalmatinskih otokov ima vedno zeleni otok Rab najkrasnejši in najromantičnejši položaj — radi tega tudi naziv »biser Jadrana«, a glavno istoimensko mesto radi karakteristike romanskih zvonikov — mesto štirih kampanilov. Rab ima prostrane šume subtropske vegetacije, kar je prava redkost med jadranskimi otoki. Poleg tega ima Rab preko 300 izvorov zdrave pitne vode, mnogo naravnih zalivov, idealne sviže (plaže) in kristalno čisto, z najfinejšim peskom posuto morsko dno. Romantika in bogastvo prirodne lepote, kakor tudi klimatične ugodnosti so osobito privlačne za goste in turiste, kateri ljubijo morje in solnce na čistem zraku bisera Jadrana. Posebno priznanje in obljubljenost Raba potrjuje obisk, ki raste od leta do leta. Bajni položaj, impozantni bregovi, prastare šume, bujna subtropska vegetacija, idealni kopališčni sviži ter razne zabave so prava darila Raba, kronana z modernim ložijem v Palace-hotelu »Prah«, hotelu Bristol ni pripadajočih dependansah,

Športni interregnum

Z odločilne tekme Ilirija-Primorje v Ljubljani
(igrišče S. K. Ilirije v Šiški)

Foto „Ilustracija“

Ob tole pisanje na brzo roko se ne smete obregnuti. češ, da je zafrkavanje krivo- ali grdogledo, ne, le konštatacija je, četudi v stilu brzozavke in morda kozerije, ki bi jo pisec teh vrstic rad bral natisnjeno in še rajši prebral piscem, oziroma športnim kritikom in poročevalcem. Zato, ker je včasih malo dolgočasno strokovno poudarjanje golov, outsiderjev, rok in kar je še teh športnih učinkov. Zato, ker bi bilo dobro, da včasih malo pokramljamo o slovenskem športu, četudi sem Ilirijan in oni drugi xyz Primorjani.

Ali imamo šport, ali ga nimamo? Imeli smo list »Sport« in imeli smo list »Slovenski sport«, imamo športne klube in športne rubrike v naših odličnih dnevnikih, neizrazno živahno športno udejstvovanje naše mladine (baje je baš zaradi tega slovenska knjiga na robu propada), imamo športne rezultate, imamo šport in nimamo ga. Deset let je minilo, odkar so ga poživali in danes smo tam, kjer smo bili. Z odličnimi športnimi rezultati, pa brez razveseljive športne bilance. Nogomet je na tleh (to priznajo tudi oni, ki ga sicer branijo), brez vsakega uvaževanja vrednega internacionalnega rezultata. Kar je bilo, to je šlo v Zagreb (zakaj?), kar je ostalo, kje je ostalo (zakaj?)? Po desetih letih treninga še ni zlepa Ljubljana trdno tepla Zagreba ali Beograda, deset let treninga — danes treniramo še vedno in ali bomo še morali?

Pa boste rekli to in ono: pogledjte, gradijo stadion za vse panoge športa (in da se nam še drugi obeta?), poslušajte radio, kako vam objasni potek tekme, napredek tu in napredek povsod! Kopališče »Ilirije« ste pozabili? Razvoj gre svojo pot in ne morejo ga črnogledi ovirati in obremeniti s črno pesmijo svojih črnih duš.

Vem, vse to je, in če ni, bo! Vem, slovenska mladina še ni vzljubila slovenske knjige in je še zvesta športu. Vem, da se trenira dalje in vem za zmago »Primorja« in poznam vse mogoče športne rezultate. Ali pa je kljub vsemu temu linija športa slovenskega enotna, ali nam nudi v vseh tistih panogah najlepše rezultate, za katere žrtvujemo največ? Ali je nogomet tako zmagovit, tako elastičen in tako čvrst, kakor smo mu pred petimi leti prorokovali, da bo?

Po desetih letih treninga, trening, kakor je bil. Po desetih letih navdušenja — ali smo še navdušeni? Konstatirajmo, da je slovenski šport živ in da trenira v športnem interregnumu!



Moment pred golom Primorja



Golman se vrže na žogo



Primorje lepo ubranil nevaren moment

V železniškem kupeju sta se dve starejši dami dolgo časa prepirali. Prva je vpila: »Hočem, da je okno odprto, sicer me zadene kap!« Druga je medlela: »Za božjo voljo, ne odpreti okna, to bi bila moja smrt!« — Sopotniki so bili siti prepira, toda niso mogli najti primerne misli, kako bi izravnali prepir. Končno se oglasi nekdo: »Zadeva je čisto preprosta. Najprej bom okno odprl, da umrje prva, nato bom okno zaprl, da zadene kap drugo, in imeli bomo mir!«

Zgovornost. Pripovedujejo, da so Flamci (Belgija) najredkobesednejši ljudje na svetu. Nekoč sta se peljala dva Flamca iz Pariza v Bruselj. Ko sta sedla v kupé, je dejal eden: »Slab zrak je tu notri.« — Na belgijski meji je odprl usta drugi in odgovoril: »Tega je kriva slaba železniška uprava.« — Baš ko je vlak vozil na kolodvor v Bruslju, je spregovoril zopet prvi: »Ali bi odprla okno?« V tem hipu se je vlak ustavil in potnika sta izstopila.

Gospod je kupil vilo za artiljerijsko vojašnico v Ljubljani. »Z vilo sem zadovoljen,« je dejal bivšemu lastniku vile, »le veliko poslopje tu nasproti mi zapira ves razgled proti Savi.« — »To ni tako hudo,« pravi oni, »to je smodnišnica in ta lahko zleti vsako minuto v zrak.«

Gospod se je »pri šestici« temeljito okrepčal z vinom. Ko je zapustil lokal, je zagledal celo vrsto čakajočih avtotsijev. »Peljite — me!« Vstopil je v prvega, se spotaknil, udaril na druga vrata, ta so se odprla, gospod je padel na drugi strani ven, se pobral, pristopil k soferju in vprašal: »Koliko plačam?«

Po lovskega večeru v radiu. »Finžgar ti je pa tič! Kako je opisal lov na petelina! V zvočnik sem ustrelil, da sem pred njim streljal na petelina.«

Medij: »Okolnosti niso najboljše, ne morem najti zveze z vašim umrlim soprogom.«

Vdova: »Nič čudnega. Saj je šele devet; moj mož pa ni prišel zlepa pred tretjo uro domov.«



Ivan Čargo: Komponist Bravničar



Ivan Čargo: Igralec Emil Kralj

Za spretne risarje (Problem konture)

Levo: Pravljičica (izrezek s škarjami)

Desno: Mož v eni potezi



Uganke

Naseda
(-zl-, Ljubljana)

•	•				
•					•
	•	•			
•					•
•	•				

očak
sloj
jeza
lina
otok

S pikami označena mesta povedo znan pregovor.

Šaljivke
(-zl-, Ljubljana)

1. Kaj imajo vladarji, kar je že po naravi zlo?
2. Kateri vrt najlepše cvete?
3. Kateri boj je imel Napoleon še na ladji, ko se je peljal v pregnanstvo na otok Sv. Helene?

Vžigalice
(-zl-, Ljubljana)

Vzemi 10 vžigalic in napiši število 8!

Črkovnica
(-zl-, Ljubljana)

a	a	a	a	a	a	a
a	a	a	b	e	č	
č	e	e	e	e	e	e
f	g	i	i	i	i	i
i	i	j	j	j	j	k
k	l	l	l	l	l	
	l	m	m	m	n	n
o	o	o	o	p	p	r
r	r	r	r	r	s	s
	s	s	š	t	t	t
t	t	t	u	u	v	z

tolšča
prepad
darilo pri tekmi
bodičasta rastlina
polž
stoječa voda
redovnik
del glave
kriva črta
primera

V obrobjenih kvadratih bereš primeren poziv.

Rešitev križanice iz štev. 3

r										o		
l	o	t								o	k	o
	g	o	l	o	b	•	k	o	k	r	a	
		p	a	r	•	b	•	b	o	j		
		o	s	•	g	o	ž	•	r	a		
		l	•	t	a	r	o	k	•	k		
		•	m	e	l	•	h	i	s	•		
		p	•	k	a	r	a	t	•	z		
		u	d	•	d	a	r	•	i	g		
		r	o	p	•	k	•	o	d	a		
		z	a	k	o	n	•	z	m	a	g	a
š	e	n								a	l	a
t												t

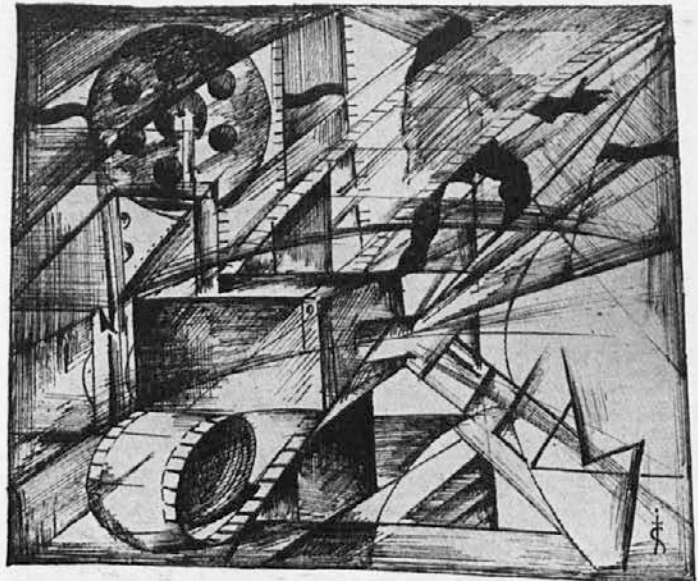
Pamet je boljša ko žamet.

Rešitev s strani 124. in 125.

Mera tvojega znanja in inteligence; če si potreboval za rešitev
20 minut = odlično, 50 minut = zadostno
30 minut = prav dobro, 50 minut = komaj zadostno,
40 minut = dobro, sicer nezadostno.

Ugotovi, kaj ti je delalo največ preglavic in po tem spoznaš svojo naravno nadarjenost. V tolažilo mnogim, ki niso rešili, bodi povedano, da je inteligenčna preizkušnja bila umerjena po povprečnem znanju četrtošolca.

- | | |
|---|--|
| 1. 32-8 = 24. | 9. 19. |
| 24. 22. | 19. 210 : 15 = 14. |
| 22. vrtove, 7. | 14. Sred = 3. dan, marec je 3. mesec. |
| 7. maj = 5. | 3. 16, 10. |
| 5. 8. dne. | 16. — |
| 8. (t)e najst(arejše). | 10. 17. |
| 11. 20. | 17. frascati, 2. |
| 20. bon, 15. | 2. 18. |
| 15. bonbon, 6. | 18. en sam, 21. |
| 6. 13, ker imajo v Franciji zapadno-evropski čas. | 21. ostane samo 25. |
| 13. vrt-ovih. | 25. Soglasnike vzamemo po vrsti iz prve vrste prejšnjega oddelka (čita list R.C...), samoglasnike pa iz druge vrste = čita ilustracij. |
| 4. Nica. | |
| 12. 6. 4-1 = 25. | |
| 23. 9. | |



Film

Nekaj misli
Ivan Čargo

Časovna arena mas, pred platnom zbrana nepriviligiranost. Trusti trgujejo s čuvstvi, kujejo svoj kapital. Mrzlični razvoj filma izčrpava do skrajnosti vse, kar se da izčrpavati. Šund zaliva okus in zadušuje samega sebe.

Dva, tri, štiri... Chaplin, Jannings, Veidt in še nekaj imen. Individualizem rešuje čisto umetnost iz močvirja dekadence in gole kupčije. Amerika, Evropa, zapad, vzporedno tekmujoči sili, kam? Do umetnosti? Kako?

Film, časovni otrok, je last novega časa. Film naj govori. Govori naj brez besed (v pravem pomenu besede je govoreči film utopijska, nezmožen privesek, banalni izhod za nadaljni razvoj filma). Da, pravo umetnostno filmsko govorico naj govori film! Iznajdba kina zahteva svoj način podajanja. Film naj zaseže tisto možnost in naj se povzpne do tiste sile, do katere je edino poklican. Čemu segati nazaj? Čemu mešati pojme? Razvojna doba filma je kaotična. Dva, tri, štiri in še nekaj individualistov je zaseglo v pravo smotrenost filma — če bi teh ne bilo, v kako malenkostne dimenzije bi lezla filmska stvar? Kakor jaz pojmem film, je vse, kar sem videl (razen tistih 1, 2, 3, 4...) le fragmentarna ilustracija, prenos teatra na platno. Vendar je teater teater — film je film. To medsebojno spajanje je dokaz nerazumevanja, kaj je in kaj hoče in more doseči film. Film je v svojem udejstvovanju tako adimenzionalen (torej samo kolektiven), da je vsako drugačno pojmovanje revna, nedorasla nezmožnost.

Zdi se, da se je rodil novi film, tisti film, ki ga vsi pričakujemo, v Rusiji. Kdor je videl par sovjetskih filmov, je moral zaključiti, da poganja tam nekaj novega. Ta govorica filma, pojmovanje, obdelava in vsa dimenzija teh širokih ljudi! Če si gledal tak film, veš, da je to film, ki seže vate, te pregnete, te dviga, meče, očita. Platno te vsesa, te melje in ko te ob žarečih žarnicah spusti, je film dosegel svoj namen. Nema govorica takega filma ti prekriči vse živčevje. Nekaj, kar sam ne veš, te je prevzelo. Realistično, brez patetike, nič teatra, par logičnih filmskih trikov. Narava v vsej svoji resničnosti, lepo uvrščena, s preprostostjo dosežena simbolika. Ne filmski igralci, ne zvezdniki, ne zvezde, tipi, kakor jih vedno vidiš — ljudje! Ruski film je dokazal, kako nemo kričeče lahko govori platno. Upam v širok razvoj kolektivnega filma v Rusiji!

Iz galerije filmskih igralcev



Miha Maleš: Charlie Chaplin

Chaplinova maska

Med znamenitimi sodobniki je brezdvomno filmski igralec Charlie Chaplin oni, čigar zunanost pozna največ ljudi. V Parizu, Londonu, New Yorku, Berlinu, Melbourneju, Beogradu, Zagrebu, v Ljubljani je znan njegov obraz, hoja, hlače in njegova palica. Kakor slike štiri sto let starih, znamenitih umetnih ohrani naš spomin izraz Chaplinovega strmenja, dolgočasja, radovednosti, zaupljivosti, razočaranja, ponosa na obrazu in njegove znamenite manipulacije z nogami. Priznajmo si: ko smo videli prvič to prikazen, se nam je zdelo, da vse to (ta mali klobuk, poševne oči, brčice, mahedrave hlače, na ven obrnjene noge, racajčiča hoja, palica) ne spada skupaj, da ne izraža homogene ene osebe. Pač pa smo bili kljub vsem glasnim znakom slave celo razočarani, da so znesli skupaj elemente komike iz najrazličnejših, med seboj precej oddaljenih sfer in napravili iz njih samovoljno konstrukcijo. Nismo videli v Charliju enotne, napram vsem drugim omejene stvari, ampak smešen mišmaš raznih stvari, posebneža, katerega nenavadnost tiči v tem, da ga lahko razkosamo v več posebnitev. Ali nismo videli že več takih in celo boljših klovnov? Ali ni bil učinek te prikazni baš v tem, da je Chaplin združil različne ali celo nasprotno značilnosti v enem bitju, tako togo veličastvo grandseigneurja z raztrganimi hlačami postopača, pokrivalo liliputanca z glavo velikega moža?

Takole smo se vpraševali in premišljevali, ko smo prvič videli Chaplina. Toda čim večkrat smo ga videli, tem jasnejša nam je bila visoka zavest, ki je z njo Chaplin modeliral figuro. Kako zavedno je Charlie izdelal ravno svojo masko, to smo sedaj slišali iz njegovih lastnih ust. Pred sodiščem je Charlie pred nedolгим branil svoje pravo do svoje maske. Pripovedoval je, kakšne prigode, opazovanja, premišljevanja je potreboval, da je izdelal vsako posamezno potezo svoje maske. Ta žalostno-veseljaska postopaška postava ni skočila gotova iz glave njenega ustvaritelja: v počasnem detailnem delu jo je izdelal potezo za potezo.

Chaplin je nastopil pred sodiščem velikega kalifornijskega mesta Los Angeles kot tožitelj proti kolegu Amadorju, ki ga je skušal v filmu kopirati. Chaplin je moral dokazati, da je njegova maska, ki si jo je prilastil Amador, resnično delo njegovega stvariteljskega duha, da je njegova duševna lastnina.

»V začetku moje filmske karijere,« je rekel Chaplin, »mi je lebdela pred očmi postava propalega moža, simpatičnega malopridneža, ki je živel že boljše življenje, dobrovoljčaka-postopača, ki ljudi ne razveseljuje samo, ampak jih tudi gane.«

Chaplinova častiteljnost je hrepenela najprej za učinki tragičnega igralca; iz teh začetkov njegove teaterske karijere izvira tudi tisti prašek tragičnega patosa, ki ga prideva vsem svojim upodobitvam. Chaplin ni rojen v Ameriki, ampak je otrok londonskega ghetta. Svojo hojo, ki se ji tako smejemo, je prinesel odtod. Še danes živi stari mož, po katerem jo je posnel. V Charlijevih mladostnih časih, ko v londonskem judovskem predelu še ni bilo videti avtomobilov, je ta mož čuval vozove in konje, če so šli njihovi lastniki ali kočijaži v gostilno. In ta njegova na ven obrnjena kolena in velike ploske noge so tiste, ki je z njimi Chaplin dosegel svetovno slavo. »Z londonskega ghetta,« pravi Chaplin, »sem prinesel v Ameriko hojo moža, ki je za par penc stražil konje.«

Mala bambusova palica naj daje osebi noto imenitnosti: »S tem povem, da sem nekaj boljšega. Palica je neizogiben atribut moje duševne pripadnosti v višje sfere. Nikoli je ne dam iz rok. Če sem tudi popolnoma propadel, vendar še nisem obupal, da bi ne prilezel kvišku. Moje nagnjenje do elegancije in zahtevo za distingvirano ravnanje z menoj izražam s svojo palico.«

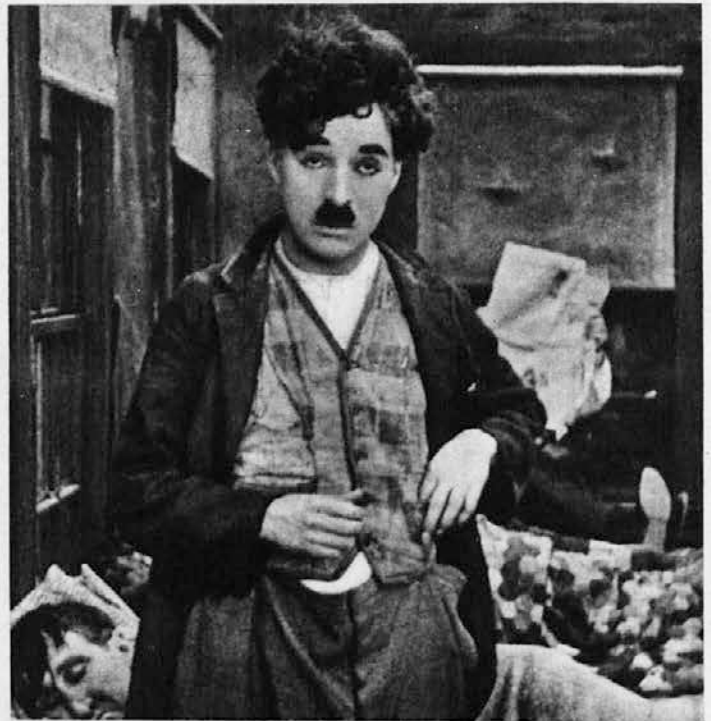
»Veliki čevlji, hlače, ki večno drsijo navzdol, telovnik, ki je nekoliko preširok,« je nadaljeval Chaplin, »to je ideja mojega prijatelja Freda Kitchena, klovna, ki mi jih je pa na mojo prošnjo rad prepustil. Izražajo, da si ne morem nabaviti obleke v prvostolni modni trgovini. Moram svoja oblačila tam vzeti, kjer jih dobim. Sicer pa skrbno pazim na svojo toaleta, kar dokazuje srčkani žaket. Kravatometuljček dokazuje celo, da stremim za gracijsko. Žaket ima samo en gumb; tega stalno vrtim, zapenjam in odpenjam, da vzbudim pozornost gledalcev, ker drugih dveh nimam.«

»Največ truda sem imel naravno z izrazom na obrazu, ki ga skuša gospod Amador v svojih vlogah tudi ponarediti. Svoji očesi maskiram tako, da sta veliki in okrogli kakor odprti očesi čudečega se ali prestrašenega otroka; povečane obrvi naj podpirajo ta učinek. Mali, črni, kratko pristrizeni brki so ostanek pretekle avtoritete. Mož, ki kaj da nase, mora imeti brke; po drugi plati kažejo take brčice pravo mero, koliko cenim samega sebe. Dejstvo, da gledajo iz lukenj mojih rokavic prsti, simbolizira moje mišljenje o svetu in o vseh stvareh na tem svetu. Vse mi je ničevno. Niti se ne potrudim, da bi svetu na ljubo zakrpal svoje rokavice.«

Tako je govoril Chaplin o svoji zunanosti in pristavil, da ne misli nič nase, ko igra.

Dva brata

Morda niste vedeli, da ima Charlie Chaplin brata z istim rodbinskim imenom, podobnim obrazom, a z docela drugačnim filmskim udejstvom. Sidney Chaplin, ali kratko Sid, je starejši kakor Charlie, toda tudi filmski igralec. Pa kakšna razlika med obema! Imel sem priliko videti Sidneya v najpomembnejši njegovi vlogi »Charleyeva teta« (veseloigra, ki je kot teaterski komad znana tudi pri nas) in če bi tudi ne bral, kaj je Sidney napisal, v čem da je razloček med njim in Charliejem, pa bi vedel in razložil takoj. Charlie — resen umetnik, ki stremi vedno in vedno po novem izražanju, po novi potenci svoje umetniške misli, Sidney — film mu je to, kar je bil in kar je (in ne, kar naj bi bil), lahkotna situacijska komika, grobi poudarki nevažnih stvari. Fineso Charliejevega izražanja in študij za vsako njegovo delo tem bolj dojmeš, čim več vidiš stvari, ki so napravljene na brzo roko in ti ostavijo mučen dojem površnega izdelka in preračunanosti na najbolj nesrečne »smešnosti« vsakdanjega človeka. Sidney zavedno igra v takih filmih slabše vrste, češ, da igra zase in za svoj bančni račun. In bogme, tu je enkrat udarila usoda pravo: Sidney igra za svoj bančni račun in igra še vedno pri tujih filmskih družbah. Charlie stremi kvišku, vsak nov njegov film nam je novo odkritje — in se je osamosvojil, igra za svojo lastno filmsko družbo...



Charlie Chaplin

Kakor ste ga videli in kakor ga niste videli. Glejte ga zgoraj, kakršen je v svoji privatni obliki! In na drugih slikah, kakor ste se mu tolikokrat nasmejali do solz, bodisi da je igral v družbi z Jackie Cooganom, bodisi sam s svojimi čevlji posebne sorte!





Za tenis: Žemper brez rokavcev



Žemper z ekspresionističnimi vzorci



Obleka iz rdečega volnenega ripsa, z dvobarvno apaško ruto v zeleni in beige-barvi
(Izdelek tvrdke A. Pavlin, Ljubljana, Kongresni trg 5)

Foto „Ilustracija“

Zadnja moda



Širok klobuk iz temnozelene slame, okrašen s pisanim svilenim trakom. Iz iste svile je tudi moderni šal



Fantaz. klobuk naravne barve, prepleten s trobarvnimi trakovi (Filmska igralka Flora Jellin) Foto Ologau



Moderna frizura

Iz brivskega salona M. Podkrajšek, Ljubljana, Sv. Petra cesta 12

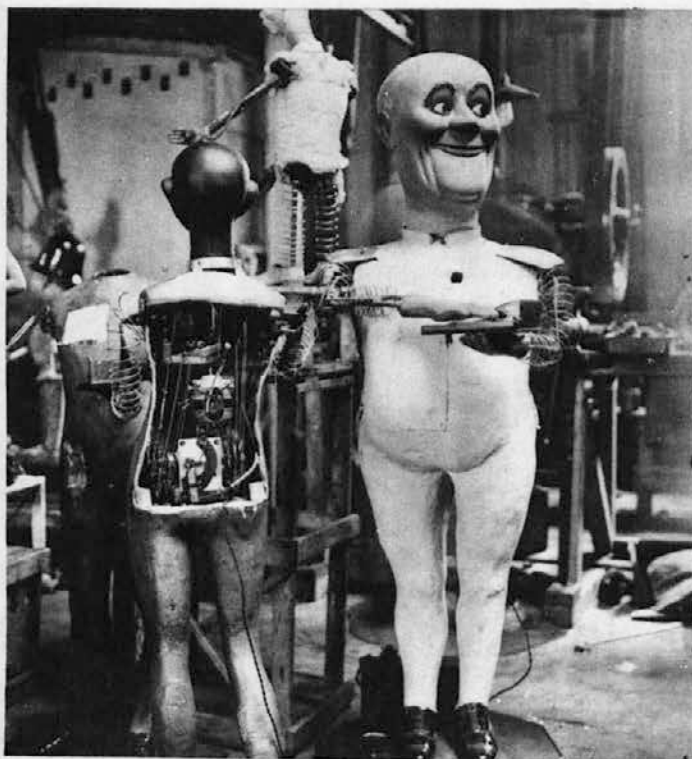
Foto „Ilustracija“



Krasna toaleta za nevesto iz belega Crepe-salina
(Bluza je poševno prešita)



Dražestna obleka iz sive svile, ki jo sedaj rade uporabljajo dame. Bela bluza in jopič okrašena z vezenjem



Stroj — človek! Od davna sanja človek o tem, da izumi stroj, telo brez duše, ki bo delalo, kar človek želi. Zdaj preizkušajo Goleme in Robote, kakor nam jih je čarala pesniška fantazija. Leva slika kaže avtomatskega človeka, ki ga je izumil Captain W. H. Richard v Ameriki. Ta stroj je v državi Massachusetts odgovarjal na različna vprašanja. Najznačilnejše na to, kaj misli o prepovedi alkohola. „Ne vem,“ je odgovoril, „kdaj se bo začela?“ Desna slika kaže mehničnega človeka v Parizu in njegovo „živčevje“



Levo: To pa ni „homunculus“, ampak človek mesa in krvi, predsednik „kluba dolgih brad“ v Ameriki z najdaljšo brado sveta. (Protest proti dečjim glavicam?) Desno: Triumf delavnega človeka! Biomehnični človek! Romanopisec, dramatik, gledališki ravnatelj in filmski režiser v eni osebi Anglež Edgar Wallace pri režiji enega svojih novih filmov



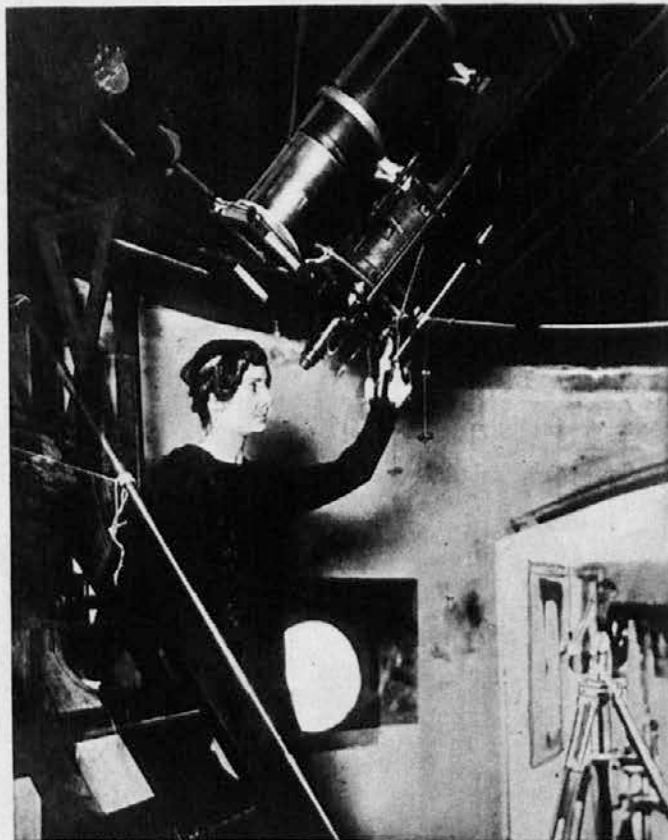
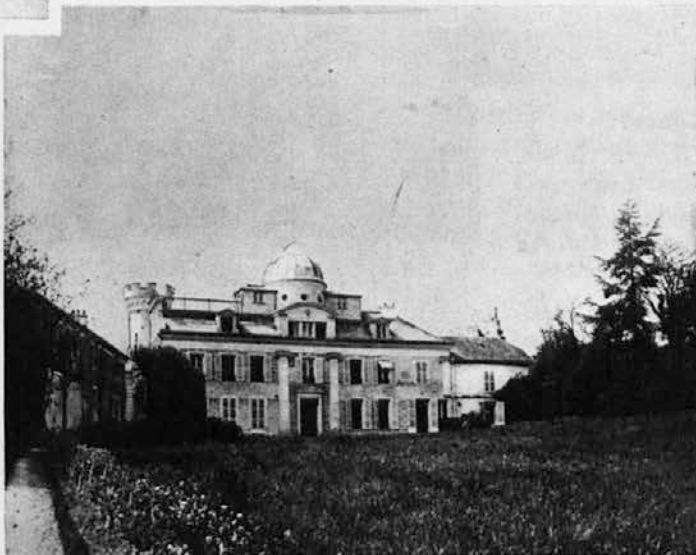
Levo: Bolgarski kralj Boris v Berlinu. Falanga novinarskih fotografov pred palačo nemškega drž. predsednika snima prihod kralja Borisa

V sredini levo: Pred kratkim so odkrili v Parizu spomenik poljskega pesnika Mickiewicza. Deputacija poljskih nar. noš pri slovesnosti

Spodaj levo: Odkritje spomenika Mickiewicza ob navzočnosti poljskega poslanika v Parizu g. Chlapowskega

V sredini desno: Žena nadaljuje delo svojega umrlega moža. Madame Flamarion, soproga znanega umrlega astronoma, se je popolnoma posvetila študiju astronomije. Slika kaže observatorij v Parizu

Spodaj desno: Madame Flamarion v observatoriju





Zgoraj:
General Calles,
bivši predsednik
Mehike, koman-
dant vladnih čet
Oval:

Escobar, gene-
ral upornih čet

Državljska vojna v Mehiki

Mehika, država centralne Amerike, ne pozna mirnega življenja. V peripetijah sovraštva in ljulih državljanskih vojn se odtegujejo državljani miroljubnemu delu. Baš je divjala nova vojna, ki je znova razpalila strasti, in iz te prinašamo par epizodnih slik.

Zgoraj desno: Po upornikih porušeni železniški mostovi

V sredini: Da jih ne presenetijo uporniki, so vladne čete tudi med vožnjo vedno v pripravljenosti

Spodaj: Vladne čete prodirajo v streljačkem stroju



Obisk nemškega avto-kluba v Jugoslaviji

Sprejem v Mariboru

Naše slike kažejo zgoraj:
Pogled na razvrstitev nemških avtomobilov v Mariboru po prihodu

Oval: 1. predsednik nemškega avto-kluba dr. Kroth, 2. predsednik jugoslovanskega avto-kluba, minister n. r. dr. Jankovič, 3. podpredsednik jugoslov. avto-kluba Praprotnik

V sredini: Dame in otroci v narodnih nošah pričakujejo nemške avtomobiliste

Spodaj levo: Prihod prvih avtomobilov v Maribor

desno: Dame v narodnih nošah pripravljajo cvetlice za sprejem

Foto Meyer





Česar po navadi Ljubljančan ne vidi . . .



Zgoraj:

*Pogled na
Ljubljano
(severo-
vzhodni del)
z gradu*

Spodaj:

*Pogled na
centrum
Ljubljane s
starega zida
gradu*

*Foto
„Ilustracija“*

Razklada življenja kot poskus brezplačna za čitatelje „Ilustracije“.

Dobro znani astrolog prof. Roxroy se je ponovno odločil sestavljati za tukajšnje prebivalce popolnoma brezplačno poskusne horoskope njihovega življenja v nemščini, angleščini ali francoščini.

Glas o prof. Roxroy-u je tako zelo razširjen, da bi skoraj ne potreboval še našega posebnega priporočila. Njegova temeljitost razklada življenja drugih, pa naj bi bili še tako oddaljeni od njega, je občudovanja vredna.

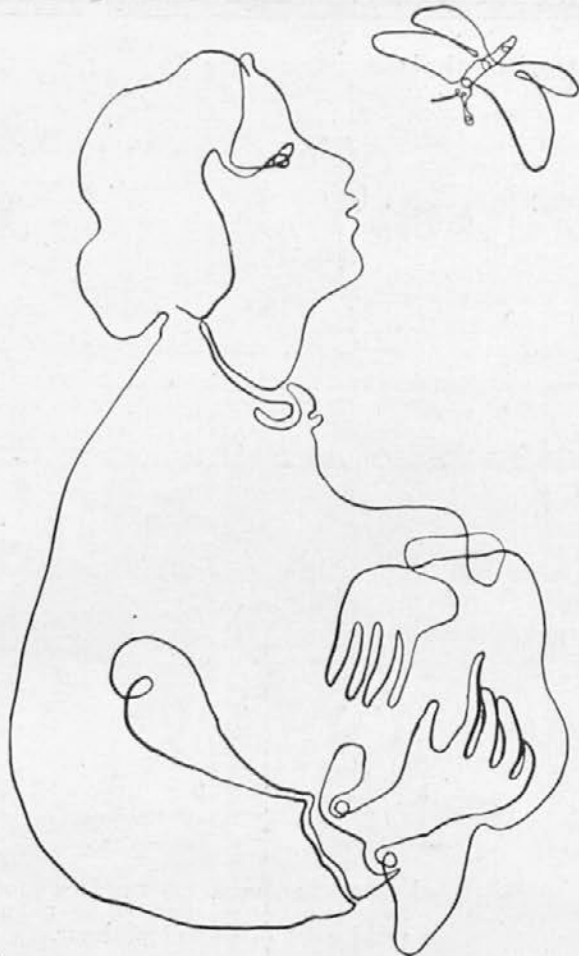
Mnogi znameniti astrologi raznih narodnosti vsega sveta si predočujejo v njem svojega mojstra in mu sledijo. Nاپove Vam Vaše sposobnosti, pove Vam, kako in kje lahko dosežete uspeh in Vam omeni ugodne in neugodne epohe Vašega življenja.

Njegovim opisom preteklih, sedanjih in bodočih dogodkov se boste čudili, bodo pa Vam tudi pomogli.

Gospod Paul Stahmann, izkušen astrolog, Ober-Niewiadom (Deutschland), pravi:

»Horoskopi, ki jih je sestavil gospod prof. Roxroy za mene, so docela resnični. So zelo temeljito, dobro posrečeno mojstrsko delo. Ker sem sam astrolog, sem njegova planetna preračunavanja in podatke točno preiskal in dognal, da je njegovo delo v vseh podrobnostih dovršeno, on sam pa v tej vedi skozi in skozi zveden.«

Če se hočete poslužiti te posebne ponudbe in dobiti poskusno razklado, vpošljite, sklicujoč se na »Ilustracijo«, Vaše ime, naslov (brezpogojno lastnoročno pisano), poleg tega dan, mesec, leto in kraj Vašega rojstva, ter priložite 10 Din v bankovcih znamkah (kovanega denarja ne prilagajte) za stroške tega naznanila, pošt-nine itd., nakar prejmete v najkrajšem času poskusno razklado. Vaše pismo naslovite na prof. ROXROY, Dept. 8395, Emmastraat 42, Den Haag (Holand). Poština za pisma na Holandsko 3 Din.



Nariši z eno polezo!



Dolg proces.

Tale gospodična je tako dolga —!
Če pozimi ozebe v noge, ima šele poletni nahod.

Ob ribniku pod Rožnikom sedi mož in ribari. Mimo pride človek, obstane in ga opazuje. Mož ga vpraša: »Ali je morda zločin, če ulovim ribico?«

»Zločin ne,« je bil odgovor, »pač pa čudež.«

»Človek božji, zopet ste pijani! Začnite vendar rednejše živeti!«

»Prepozno, prepozno —«

»Če ste mož, ni zato nikoli prepozno!«

»Bom pa še malo počakal!«

Odvetnik: »Najboljše bo, če mi poveste čisto resnico. Le tedaj vas bom mogel uspešno zagovarjati. Ali ste mi povedali vse?«

Tat: »Vse — razen tega, kam sem zakopal denar.«

Gost: »Včeraj sem našel v juhi črn las in danes zopet.«

Natakar: »Oprostite, gospod, to se ne bo zgodilo nikdar več. Danes je gospodar sprejel v službo kuharja, ki je popolnoma plešast.«

Sprevodnik (gospodu, ki se pelje v tramvaju): »Tu se ne sme kadiiti, gospod. Ali ne vidite, da je napisano: Kaditi prepovedano?«

Gospod: »Če bi človek delal vse tisto, kar je v tramvaju napisano! Tamle n. pr.: Nosite vsi šarčeve modrce!«

V gostilni. »Oprostite, to meso je takšno, kakor da so Huni na njem jezdili!«

»Meso je vendar mehko in kuhano!«

»Že, že, toda Huni niso jezdili samo na surovem mesu, ampak tudi na konjih!«

»Kaj prodajaš zdaj?«

»Glasbene instrumente. Včeraj sem jih prodal okrog tisoč.«

»Ali je mogoče!? Klavirjev?«

»Ne, gramofonskih igel!«



Dobro poučen.

Profesor: »No Jurček, ali bi mi ti vedel povedati, kaj nas uči čebela?«

Jurček: »— slučaj čebele nas uči, da moramo biti pridni in da si moramo med — delati sami!«

★

Acelj: »Ali mi moreš posoditi sto dinarjev?«

Bacelj: »Nemogoče, toliko denarja nimam nikoli pri sebi.«

Acelj: »Pa doma?«

Bacelj: »Hvala za vprašanje. Vse zdravo.«

Spasite Vaš ukras
Vašu kosu novom
pronadenom
francuskom
pomadom

Michel'

Obustavi opadanje
i sedenje kose

Izleči kosno tkivo;
odstrani perut i sve boljke, od kojih kosa opada i sedi

Depo za Jugoslaviju: Beograd, Vasina ul. 8, II. sprat,
prodaje i apoteka Delini, Knez Mihailova ul. br. 1



Profesor: »Kaj razumete pod pojmom prazen prostor?«

Učenec: »Prazen prostor — vem, znam, se ne morem dobro izraziti, ali verujte mi — gospod profesor, da imam v glavi...«

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kraljevine S. H. S.

Svetovnoznani zdravilni vrelci:

TEMPEL - STYRIA - DONAT

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter



Sezona: od 1. maja do 30. septembra

Maj, junij in september najboljši čas za uspešno in ceno zdravljenje

Koncertira vojaška godba. Največja udobnost. Na železnici znatni popusti. Ugodne zveze. Razpošiljanje mineralne vode. Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča Rogoška Slatina

Bolniki čitajte!



Izšla je pravkar razjasnitev! V njej se pojasnjujejo dolgotrajne izkušnje o vzrokih, postanku in zdravljenju živčnih bolezni. To zdravstveno blagovest pošljemo vsakomur, ki jo zahteva od spodaj naznačenega naslova. Tiso' ero zahval nenadkriljivo dokazuje edini uspeh nemornega in vestnega preiskovanja v dobrobit bolehaločega človeštva. Kdor je

v velikem številu živčno bolnih,

kogar mučijo raztresenost, tesnoba, oslabiljenje spomina, razdražljiv glavobol, pomanjkljivo spanje, želodčne nerednosti, preobčutljivost, bolečine v členkih, splošna ali delna telesna slabost ali drugi neštevilni pojavi,

najgotovo zahteva mojo utešljivo knjižico!

Kdor jo pazno prečita, se sebi v tolažbo prepriča, da poznano enostavno pot do zdravja in veselja do življenja. Ne odlašajte, temveč pišite še danes!

ERNST PASTERNAK, BERLIN, SO.

Michaelkirchplatz Nr. 13. Abt. 409



Novi simbol
klasične dovršenosti.

ADLER STANDARD 4
ADLER STANDARD 6
ADLER STANDARD 8

GLAVNO ZASTOPSTVO: JNG. C.R. LUCKMANN, LIUBLJANA, AHACLJEVA CESTA 10.



ČEVLJI NAJELEGANTNEJŠI

Izdaja vsakega 20. v mesecu. Naročnina letno 100 Din (za inozemstvo 120 Din), polletno 55 Din (za inozemstvo 65 Din), številka 10 Din. Izdaja konzorcij Ilustracije (K. Čeč & cons.). Urednik Narte Velikonja. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6/II. Grafično delo Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani (K. Čeč).